ЗА БІЛЬШОВИЗАЦІЮ

1

ТРАВЕНЬ

1931

РОБІТНИЧО-ФАРМЕРСЬКЕ ВИДАВНИЧЕ ТОВАРИСТВО
ВІННІПЕГ, МАН., КАНАДА

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ Й ЧИТАЙТЕ ТАКІ ЖУРНАЛИ Й ЧАСОПИСИ:

"ЗА БІЛЬШОВИЗАЦІЮ"—Політико-економічний та культурно-пропагандистський місячник Центрального Виконавчого Комітету Комуністичної Партії Канади в українській мові. Передплата на рік $1.50, поодиноке число 20ц. Адреса: **Za Bilshovizatsiu, Ukrainian Labor Temple, Cor. Pritchard Avenue & McGregor Street, Winnipeg, Man.**

THE PARTY ORGANIZER—Місячний журнал Центрального Організаційного Департаменту Комуністичної Партії Канади на англійській мові. Кожний активіст повинен читати його регулярно. Поодинокий прим. 10 центів. Замовлення посилати на адресу: **The Workers Publishing — 94A Church Street, Toronto 2, Ont.**

THE WORKER—Бойовий тижневий часопис на англійській мові, центральний орган Комуністичної Партії Канади. Є це єдиний тижневий робітничий часопис на англійській мові, що притримується становища революційної клясової боротьби. Передплата: на рік $2.00; на півроку $1.00. Поодинокий екземпляр 5 центів. Адреса: **The Worker, 94A Church Street, Toronto 2, Ont.**

THE FURROW—Офіціяльний орган Ліги Фармерської Єдности. Бойовий голос незаможних фармерів. Виходить раз на місяць. Передплата: $1.50 на рік. Адреса: **The Furrow, 3 Grainger Building, Saskatoon, Sask.**

THE YOUNG WORKER—Офіціяльний орган Ліги Комуністичної Молоді Канади. Виходить два рази в місяць. Передплата: 75 центів на рік. Адреса: **The Young Worker, 68A Adelaide Street, E., Toronto 2, Ont.**

THE YOUNG COMRADE—Місячний часопис для робітничих дітей. Передплата: 25 центів на рік. Адреса: **The Young Comrade, 68A Adelaide St. E., Toronto 2, Ont.**

Пролєтарі дсіх країн, єднайтеся!

ЗА БІЛЬШОВИЗАЦІЮ

ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНИЙ ТА КУЛЬТУРНО-ПРОПАГАНДИСТСЬКИЙ МІСЯЧНИК ЦЕНТРАЛЬНОГО ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ КАНАДИ

За редакцією:
М. Поповича, Л. Моріса, С. Кара, М. Ленартовича й І. І. Бойчука

№ 1 **Перший рік видання** **№ 1**

ЗМІСТ

Стор.

Від редакції 3

М. Попович — Проти опортуністичної пасивности 5

П. Михайленко — Сучасний етап світової кризи 20

Л. Моріс — Канадський імперіялізм 47

С. Кар — Про деякі організаційні проблеми 50

Т. Юен — Обличчям до фабрик і заводів 57

Б. Каштан — До масової роботи серед молоді 60

ВІННІПЕГ **ТРАВЕНЬ** **1931**

РОБІТНИЧО-ФАРМЕРСЬКЕ ВИДАВНИЧЕ ТОВАРИСТВО
Вінніпеґ, Ман., Канада

З друкарні
ТОВАРИСТВА УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧО-ФАРМЕРСЬКИЙ ДІМ
Вінніпег, Ман., Канада

Тираж 1,200

ВІД РЕДАКЦІЇ

Журнал наш виходить за порадою Виконкому Комінтерну та за вирішенням Політбюра нашої партії. Як орган Центрального Виконавчого Комітету Комуністичної Партії Канади, він має завдання: 1. Вияснювати поточні завдання партії, в звязку з канадськими політичними та економічними питаннями, ухвали партійних конгресів, пленумів тощо. 2. Освітлювати тутешній та міжнародній комуністичний рух. 3. Вияснювати теоретичні питання марксизму-ленінізму. 4. Подавати приступно написаний матеріял по підготовці нових кадрів партійних членів та нового партійного активу.

В минулому наша партія найбільш терпіла від низького ідеольогічного й політичного рівня членства — браку в нього справжнього комуністичного розуміння партійних завдань і справжнього більшовицького політичного й організаційного досвіду. В цьому власне і полягали остаточно коріння тих болячок, що довший час розїдали нашу партію—опортуністичної пасивности й федералізму. Наша партійна маса замало була ознайомлена з теоретичними засадами революційного робітничого руху й замало розумілася на питаннях програми й тактики Комуністичного Інтернаціоналу. Вона замало була поінформована про найважливіші навіть питання, що виникали в міжнародньому комуністичному русі. Через це все вона замало розумілася і на тому, які завдання має наша партія та як їх переводити в життя.

Незадовільність таким станом справ в партії вже давніш відчувалася широкою партійною масою. Вона збагнула її своїм революційним почуттям радше, як усвідомленням суті хиб в праці партії. Зрозуміти ці хиби допомагла критика Комінтерну й його щирі поради та вказівки. Під їхнім впливом почався в нашій партії вже після останньої партійної конвенції зворот в напрямі справжньої більшовицької праці. Звичайно, зворот цей відбувався надто кволим темпом. Рівень ідеольогічного й політичного стану партії все ще залишався дуже низький. Його найяскравішим виявленням була оця боротьба, що провадилася внутрі партії майже до останнього партійного пле-

нуму. Тільки аж на цьому партпленумі, при допомозі Комінтерну, закладено тверді основи справжнього ідеольогічного й організаційного обеднання партії. Після цього почався рішучий зворот у всій праці партії. Але недостача власного досвіду в масовій роботі й низький в партійній масі рівень засвоєння найелементаріших засад комуністичного руху й його міжнароднього досвіду все ще стоять на перешкоді в розгортуванні успіхів в практичній роботі на нових рейках. Залишається нам ще дуже багато до вивчення, аби мінімально надолужити наше відставання в минулому. Форми й методи революційної масової роботи щойно випрацьовуються в щоденному досвіді партійних частин ,комітетів, фракцій тощо.

Систематичний й організований обмін цим досвідом і така сама систематична праця над підвищенням загального ідеольогічного й політичного рівня становлять зараз одні з найважливіших умов переведення започаткованого партією звороту й перетворення її на справжню масову партію й на справжнього провідника робітничої кляси в її революційній боротьбі. Журнал наш і призначений для того, щоб допомогти партії у розвязанні цих завдань.

Журнал наш призначений в першу чергу для партійних членів, а далі для всіх тих робітників, що цікавляться комуністичним рухом і нашою партією та бажають з ними ближче зазнайомитися й їх зрозуміти.

Редакція закликає товаришів взяти активну участь в нашому журналі, бо він є нашою колєктивною справою. Редакція сподівається, що товариші будуть писати до журналу про те, як провадиться партійна праця на місцях і в дистриктах, про її добрі й лихі сторони, про той досвід, якого набуваємо на місцях в практичному переведенні ухвал партійного пленуму, щоб ним можна було обмінятися з другими місцевостями й дистриктами, про шукання нових форм і методів праці та про наслідки його, про загальне партійне життя, перевіряючи все це в світлі більшовицької самокритики. Писати треба також про те, які питання у партійного членства виникають, що їх необхідно вияснювати в журналі. Про це необхідно писати таки зараз, взявши на увагу дотеперішній досвід в партійній праці на місцях, бо це незвичайно важливо. Тільки таким чином ми зуміємо поставити наш журнал на належній висоті його завдань і зробити його могутнім чинником більшовизації нашого партійного членства й його діяльности.

М. Попович

ПРОТИ ОПОРТУНІСТИЧНОЇ ПАСИВНОСТИ*)

Економічна криза й загострення клясової боротьби.

Сьогодні ледви чи хтонебудь в нашій партії стане серйозно сперечатися за правильність аналізи капіталістичного світового господарства, зробленої останнім конгресом Комінтерну, й опертих на ній його висновків про настання третього періоду післявоєнного капіталізму.

Переживши свій перший післявоєнний період кризи й великих клясових боїв, капіталізм, при щирій допомозі соціялдемократів, значно зміцнив себе й досягнув в другому періоді тимчасової, відносної стабілізації. В цьому періоді капіталізм ліквідував гостру кризу повоєнних часів. Настав відплив революції в Европі, що прокотилася слідом за переможною Жовтневою революцією в Росії. Але цей період швидко скінчився, а після нього настав третій період, в якому далі ростуть і розгортаються суперечності капіталізму. Капіталізм не може розвиватися, не збільшуючи визиску робітничої кляси, не доводячи величезну більшість працюючих мас до зубожіння й напівголодного існування, не збільшуючи пригнічення кольоніяльних і залежних країн, не збільшуючи загострення суперечок і сутичок між різними імперіялістичними групами буржуазії. Третій період післявоєнного капіталізму, це період великого загострення суперечностей та загальної кризи капіталізму. Це період загострення суперечностей між імперіялістичними групами різних країн, між робітниками й капіталістами кожної капіталістичної країни, між імперіялізмом та кольоніяльними народами. Це період загострення клясової боротьби та радикалізації й полівіння працюючих мас. Це період нової смуги імперіялістичних воєн, припливу революції й велетенських клясових боїв.

*) Виложену мною в цій статті оцінку становища в партії й її чергових завдань поділяють зараз всі члени Всекраєвого Партфракційного Бюра українських масових організацій. — **М. П.**

Ситуацію загострює поділ світу на два табори—на табор капіталізму, на чолі з англо-американським капіталом, і табор соціялізму, на чолі з Радянським Союзом. В обох цих таборів розбіжні шляхи. Шлях капіталізму, це шлях зростаючої господарської кризи, безробіття й щораз більшого зубожіння та нужденного існування більшости працюючих мас. Шлях соціялізму, це шлях буйного розвитку соціялістичного господарства, велетенської будівничої, всіх охоплюючої праці, шлях повсякчасного піднесення добробуту працюючих мас. Оба ці табори не можуть назавжди існувати один поряд другого. Тому табор капіталізму готовиться до смертельного бою з табором соціялізму. Тому пролетаріят всього світу мусить обороняти Радянський Союз.

Криза капіталістичного господарства, що охоплює всі капіталістичні країни, а в тому числі й Канаду, далі поширюється й поглиблюється. В таких країнах, як Німеччина, назрівають всі умовини для перетворення економічної кризи в кризу політичну. В Сполучених Державах і Канаді до політичної кризи ще не доходить, але економічна криза гостріша, як в інших капіталістичних країнах. В Канаді, як в багатьох інших країнах, її значно погіршує аґрарна криза. У всіх важливіших галузях промисловости, особливо в автомобільній, сталевозалізній, вугільній та текстильній, продукція різко впала в долину. Елеватори заповнені пшеницею ще з минулих років, а продати її, не зважаючи на небувалі досі низькі ціни, немає де. Триста пятдесять тисяч, тобто одна третина індустріяльних робітників Канади, залишається без праці. Сотні тисяч незаможних та середніх фармерів опинилося в безвихідному становищі.

Буржуазія Канади, так же само, як буржуазія інших капіталістичних країн, намагається побороти кризу таким чином, що звалює її тягар на плечі робітників і незаможних та середніх фармерів. Робітникам зменшується заробітну плату, посилюється виснажування робочої сили й визиск, погіршується умовини робітничого життя. Для забезпечення внутрішнього ринку від закордонних конкурентів і видушування зі свого населення прибутків для своїх внутрішніх визискувачів, підвищується мито. По всій лінії йде завзятий наступ на життєвий урівень працюючих мас. Все це загострює клясові суперечности, все це веде до щораз гострішої клясової боротьби.

Канадська буржуазія, це не кольоніяльна буржуазія, за яку її помилково вважав старий і новий провід нашої партії, поки

Комінтерн не вияснив як слід дійсного становища Канади та примусив наших товаришів краще вивчити це питання. Канада виросла в імперіялістичну країну й її буржуазія у всій своїй політиці, особливо ж в останніх роках, виявляє свій молодобоєвий імперіялістичний характер. Вона зараз провадить аґресивну митну політику. Вона намагається вплинути на митну політику Великої Британії (виступ премієра Бенета на імперіяльній конференції в Лондоні), своєї матірної країни. Вона аґресивно бореться за ринки на свої товари, за вкладання своїх капіталів в різних країнах. Вона особливо визначилася своїм передовим виступом проти Радянського Союзу, заборонивши довіз радянських товарів до Канади. Устами своїх представників, вона закликає до війни проти Рад. Союзу.

Щоб забезпечити себе від опору з боку робітничої кляси, канадська буржуазія всякими способами роз'єднує її ряди, переслідує робітничі, революційні, бойові організації, а найлютіше розправляється поліційним та фашистським терором з Комуністичною Партією. У всіх цих своїх намаганнях в наступі на робітничу клясу, буржуазія має вірних союзників і трейдюнійних бюрократах та соціял-фашистах, які стоять відкрито по стороні буржуазії проти робітничої кляси.

В самих робітничих масах Канади помітно скрізь радикалізацію настроїв, зріст боротьби за їхні клясові інтереси, проявляється зворот наліво. За це свідчать страйки робітників "Нешинал Стіл Кар Ко." в Гемилтоні, лісових робітників в Онтеріо, кравців в Торонто й Вінніпегу, вуглекопів в Меркол й Шанесі, або ж масові демонстрації проти війни й в обороні Радянського Союзу, першотравневі, проти безробіття і т. д. За це свідчить цей факт, що в Канаді саме в останніх двох роках було найбільше політичних вязнів, караних за участь в революційній боротьбі робітничої кляси. За це свідчить небувале досі між канадськими робітниками й незаможніми фармерами зацікавлення соціялістичним будівництвом в Радянському Союзі.

Радикалізацію й полівіння робітничих мас підтверджує й поведінка самої буржуазії та її слухняних слуг, трейд-юнійних бюрократів і соціял-фашистів. Буржуазія бачить необхідність щораз частіше застосовувати в своїх нападах на робітничу клясу фашистські методи. Вона примушена щораз більше висувати наперед соціял-фашистів, всяких Симпсонів, Гіпсів, Вудсвортів, яких вона відкрито підтримувала в останніх

виборах. Соціял-фашисти, з одного боку, примушені активніше поширювати свою демагогію, справніше маневрувати, а з другого, мусять відкрито виступати проти комуністичного руху, проти Радянського Союзу, проти всякої бойової акції робітничої кляси.

Партія мусить стати керовником масової революційної боротьби.

Успіхові в боротьбі робітничої кляси проти наступу буржуазії стоїть на перешкоді розбиття її сил на різні ворогуючі угрупування, яке буржуазія, трейд-юнійні бюрократи й соціял-фашисти підтримують всіми способами. Як "Трейдс енд Лейбор Конґрес", під проводом Мура та Дрейпера, так "Ол Кенедіен Конґрес оф Лейбор", під проводом Мошера, а католицькі юнії, під проводом католицької церкви,—всі вони виступають проти такого обєднання робітничої кляси, що базується на боротьбі проти капіталістичної кляси. Всі вони проти бойових виступів робітників. Всі наявно зраджують робітничі інтереси, а їхні провідники відкрито вислуговуються буржуазії.

У виборах велика маса робітників та незаможних фармерів й досі підтримує буржуазні партії, або йде за соціял-фашистами. Тільки незначна, найбільш революційна частина робітників та незаможних фармерів підтримує у виборах Комуністичну Партію. Значнішою підтримкою працюючих мас стала наша партія користуватися щойно в її останніх, іншого характеру політичних кампаніях, особливо в кампанії за державним забезпеченням від безробіття.

Ясно, що робітничу клясу Канади жде в недалекому майбутньому щораз то більше загострення економічної боротьби. Будуть посилюватися тенденції й зростати можливості розгортання економічної боротьби в політичну боротьбу, а економічної кризи в політичну кризу. Але самі тенденції й можливості аж ніяк не дають ґарантії, що робітнича кляса напевно скористується ними й піде по шляху політичної боротьби аж до завоювання влади. Для цего необхідний певний рівень клясової свідомости пролетаріяту, що й є одною з найважливіших передумов перетворення економічної боротьби та економічної кризи в політичну боротьбу й політичну кризу. Для цего необхідна єдність фронту робітничої кляси в боротьбі проти буржуазії. Для цего необхідне єдине керівництво боротьбою робітничої кляси, що може завжди розібратися в складних умовах клясової боротьби й кожночасно давати правдиву орієнтацію широким працюючим масам.

Обєднати пролетарський фронт боротьби проти буржуазії, керувати боями робітничої кляси, зберігати досвід і допомагати розвиткові необхідної клясової свідомости пролетаріяту може тільки Компартія, єдина організація робітничої кляси, що відкрито бореться за повалення капіталізму і встановлення диктатури пролетаріяту. Але для цього партія мусить бути передовим, організованим загоном робітничої кляси, найвищою з усіх формою клясової організації, тісно спаяною ідейно і з залізною дисципліною. Щоб такою бути, партія мусить проникнути в робітничі маси, втягнути в свої лави найкращі елементи робітничої кляси, з фабрик, заводів, копалень й інших місць праці, увібрати в себе їхній досвід, їхню революційність, їхню щиру відданість справі робітничої кляси. Партія мусить дбати за те, щоб повсякчасно бути міцно вкоріненою в робітничій клясі, бути її нерозривною часткою і не відірватися від неї. Щоб бути передовим загоном робітничої кляси, партія мусить бути озброєна революційною теорією, знанням законів суспільного розвитку, особливо ж знанням законів розвитку капіталістичного суспільства, й законів революції. Партія повинна проникнути інші організації робітничої кляси, щоб спрямовувати всю їхню роботу в одному загальному напрямку, а одночасно, через них, ще більше з'єднатися з робітничою клясою. В партії мусить бути єдність волі й свідома дисципліна. Тільки така партія може з успіхом організувати робітничі маси й вести їх до боротьби. Без такої партії робітнича кляса не може перемогти буржуазію. Такою мусить бути наша Комуністична Партія Канади.

Перед нашою партією є зараз величезні завдання до виконання. Чи є наша партія такою, якою повинна бути комуністична партія і чи зможе вона виконати ці завдання? Виконком Комінтерну подає таку оцінку нашої партії в своїй резолюції до останнього партійного пленуму:

"ВК КІ підкреслює, що Комуністична Партія Канади й досі залишається головним чином пропагандистською організацією, з незначним членством, зі слабими звязками з широкими масами канадських робітників. Членства партії, не зважаючи на його збільшення в останньому часі, нараховується всього около чотири тисячі, а в тому є дуже малесенький відсоток робітників канадського уродження і сама партія поділена ідеольогічно й організаційно глибоко вкоріненим федералізмом. Вона й досі має дуже слабі коріння у найважливіших індустріях та фабриках і майже зовсім не має виробничих осередків (шапових груп).

Революційні юніі охоплюють тільки невеличке число робітників в їхніх індустріях, а Ліга Робітничої Єдности не має організації в таких індустріях вирішального значіння, як папково-паперова, автомобільна, сталева й текстильна, й не має впливу, ані організації серед мас робітників в реформістських юніях. Ліга Комуністичної Молоді залишається малою, ізольованою організацією й сьогодні переживає тяжку кризу. Ідеольогічно партія є дуже слаба й досі вона, з своїм членством, не розуміє добре лінії Комінтерну".

Саме ж Політичне Бюро нашої партії з одвертою щирістю говорить у своїому вступному слові до резолюцій пленуму таке:

"Наша партія знаходиться в такому становищі, в якому є дуже багато масової роботи до виконання, і в якому сили, що ми їх маємо, є надто ограничені для того, щоб використати цю можливість. Ми є сектою й ізольовані. Ми не маємо звязку з робітниками в фабриках і ограничуємо свою діяльність до демонстрацій та мітінгів. Наша пропаганда й агітація є далекі від дійсности й вище голов тих робітників, яких ми хочемо досягнути. Ми провадимо високолетну діяльність, яка не відповідає щоденним потребам робітників. Ми не являємося в очах робітників обєднаною силою, але поділеними на секції. Найбільша частина нашої щоденної праці зосереджена не між робітниками при праці, або в чергових лавах безробітних, що очікують на шматок хліба, але в мовних масових організаціях. Наш апарат слабий й несправний, що не відповідає меті вможливлення партії використати кожну ситуацію. Наша партія ще мусить розвинути колективний провід, як в центрі, так і в дистриктах, ще мусить вчитися справности видвигання нових сил до виконування відповідальної праці".

Наведена оцінка Комінтерну й щира самокритика Політбюра зовсім правильні. Наша партія є такою, як її в наведених цитатах змальовано. Ми цього не скриваємо ні перед самими собою, ані перед всьою робітничою клясою. Це й є доброю ознакою того, що ми позбулися шкідливого соціял-демократичного самодурства. На це, що наша партія не є ще такою, якою повинна бути комуністична партія, склалися певні причини. Так само, як необхідність масової комуністичної партії, так і причини, чому Комуністична Партія Канади не є ще зараз такою, як повинна бути, ми мусимо усвідомити самі для себе й вияснити широким масам канадської робітничої кляси. Це допоможе її дальшому розвиткові.

Наша партія повстала з елементів, що влилися в неї в переважаючій більшості з соціял-демократичної партії. Причалили до ньої й інші соціялістичні елементи. В партію внесли вони з собою старі звички до парляментських форм боротьби, що їх опортуністи з II Інтернаціоналу визнають за основні форми; внесли соціял-демократичну розхлябаність та пасивність, сектанство бувшої Соціялістичної Партії Канади, невміння провадити революційну боротьбу й нездатність пристосуватися до нових умовин клясової боротьби в новому, революційному періоді. Дякуючи різнонаціональному складові канадської робітничої кляси й її організацій, особливо ж політичних, зразу повнотою перенесено до нашої партії навіть соціял-демократичну, федералістичну форму організації, в основі якої були мовні секції, з широкими автономними правами. Партія не була одностайною, демократично-централізованою організацією. Це було свого роду обеднання кількох організацій. Не було одностайності в її щоденній праці, ані в її пресі на різних мовах. Опортуністична пасивність, як у верхах так і в низах партії, перешкаджала всій її діяльності. На словах партія була ніби революційною, а в своїй роботі не багато різнилася від старої канадської соціял-демократичної організації. Наша партія, як і колишні соціялістичні й соціял-демократичні організації в Канаді, не мала звязків з трейд-юніями, в яких гуртується переважаюча більшість організованих робітників, що виникли тут й розвинулися задовго перед появою політичних організацій робітничої кляси й вважалися, та ще й досі вважаються, більшістю організованих в них робітників за єдину зброю в економічній галузі боротьби та за основну підпору пролетаріяту в його боротьбі з капіталом. Проникнути партії в трейд-юнії була не легка справа, тому вона, як самостійна сила, що не спиралася на трейд-юнії, залишилася відсунена на задній плян.

Революційний період, період пролетарської революції, поставив перед робітничою клясою Канади, так само, як перед пролетаріятом інших країн, завдання побудови такої партії боєвої, революційної, що могла б виховати робітників в дусі революційної боротьби за повалення імперіялізму й завоювання диктатури пролетаріяту. Під натиском Комінтерну, нашого генерального штабу, партія стала перебудовуватися. Але ця перебудова на основі виробничих та територіяльних осередків була механічна й не дала бажаних результатів. Необхідно було, в першу чергу, звести ідеольогічну боротьбу з опортуністичною заскорузлістю в партії. Після останньої конвенції в партії помітне вже деяке зрушення, але опортуністична пасивність й федералізм надалі перешкаджають перетворенню цего зрушення у справжній зворот партії до революційної масової роботи. Перед партією й надалі залишаються ще ось такі, визначені Комінтерном, головні завдання:

"Здобути провід масовими акціями (страйками, рухом безробітних, демонстраціями тощо), акціями, що часто вибухають спонтанічно, та провадити їх на шлях організованої політичної боротьби, особливо в формі масових політичних страйків, яка доведе робітничу клясу до завдання революційних боїв за владу".

Зробити нашу партію масовою, здатною керувати масовими акціями канадської робітничої кляси, це завдання, що над виконанням його мусить в той чи інший спосіб працювати кожний її член. Такою вона мусить стати. Такою мусимо її зробити, беручи вперту участь в щоденній боротьбі робітничої кляси, в її менших і більших економічних та політичних боях, організуючи революційні трейд-юнії та опозиційні осередки в реформістичних юніях, організуючи наші сили в фабриках, копальнях, по всіх місцях праці, підготовляючи резерви в різних інших масових організаціях, на прикладах та на досвіді переконуючи робітничі маси в необхідності Комуністичної Партії й її керовництва. Тільки опортуністичні дефітисти й лицарі революційної фрази можуть сумніватися в здатності робітничої кляси зрозуміти значіння Комуністичної Партії й визнання її за свого провідника, коли вона виконує свої завдання.

Геть опортуністичну пасивність і федералізм.

Останній партійний пленум, що недавно відбувся, відзначує в історії нашої партії зворот до найважливішого етапу її розвитку. Вперше в історії нашої партії вся її праця в минулому, всі лихі й добрі сторони тої праці, були дискутовані в дусі щирої, одвертої й нещадної більшовицької самокритики. Вперше на цьому історичному зібранні партії не було прояву фракційности. Це дало можливість розглянути всі питання й чітко опрацювати конкретні заходи до звороту на шлях, вказуваний Комінтерном. Але це тільки дише перший, хоч і дуже важливий, крок. За ним мусить бути переведений всіми локальними організаціями партії, всіми її фракціями в масових організаціях і кожним її членом, генеральний перегляд свого дотеперішнього становища, своєї дотеперішньої праці, на засадах такої ж самої щирої більшовицької самокритики, з тим, аби найшвидше виправити свої помилки, перемогти всі хиби й виконати ухвали пленуму.

Зворот, що його зробив останній пленум партії, започатковано ще перед пленумом більшовицькою самокритикою в партійній пресі та на мітінгах партійних комітетів і частин. Зроблено це за відомими порадами й натиском Комінтерну.

Це в дуже значній мірі допомогло роботі пленуму й одноду-шному переведенню його ухвал. Але цей зворот, що почався до пленуму, йшов кволим темпом, гальмований залишками опортуністичної пасивности й федералізму, які перешкаджатимуть і в дальшій праці партії, якщо їх в найшвидшому часі не переможемо й не знищимо.

Пасивність, це найбільша опортуністична слабість, яку ми отримали в спадщині від соціял-демократії. Вона полягає в тому, що членство не провадить комуністичної роботи між робітниками, з якими працює, жие, зустрічається, не провадить між ними пропаганди й агітації, не намагається організувати їх в революційні юнії й інші масові організації під ідеольогічним проводом партії, не підготовляє їх і не втягає до партії, не бере передової участи в щоденній, більшій чи меншій, боротьбі робітників, не бере участи в партійних кампаніях, демонстраціях і в загальній праці. Вона проявляється в тому, що членство задовольняється тільки плаченням своїх членських вкладок, участю, і то не регулярною, в партійних мітінгах, довжелезною балаканиною на тих мітінгах і залишуванням всьої роботи на обраних до комітетів товаришів, які, в свою чергу, теж часто збуваються її видаванням потоків циркулярів та розпоряджень. Бувають часто намагання закривати цю опортуністичну пасивність революційним пустомельством. Гіркими овочами тієї пасивности являється й те, що до партійних комітетів вибирають майже постійно одних і тих самих товаришів, перевантажують їх працею, якої вони ніяк задовольняючо виконати не можуть. Не підготовляється й не висувається нових кадрів партійних працівників. Партію ставиться в таке становище, що вона безперестанно відчуває гострий брак сил для ведення своєї зростаючої праці.

Федералізм, це друга велика недуга, на яку хворіла й досі ще терпить наша партія. Коріння федералізму треба шукати в особливостях складу робітничої кляси Канади та організаційній й ідеольогічній спадщині від соціял-демократичного минулого. Великий відсоток робітників в різних найважливіших індустріях Канади становлять робітники-іміґранти. Між ними найбільші групи становлять робітники українські, фінляндські й еврейські (після світової війни значно зросло число робітників-іміґрантів німецьких, угорських, чеських, словацьких, польських, хорватських, сербських, болгарських, білоруських, італійських й інших національностей). Зазнавши соціяльного

й національного гнету в Європі, українські, фінляндські й єврейські робітники-іміганти швидше від других в минулому гуртувалися в соціял-демократичній та соціялістичній партіях Канади. Через те, що вони не знали англійської мови, їх організовано в мовні відділи й секції, що їх звали федераціями. Ці мовні секції користувалися такими широкими автономними правами, що по суті вони становили окремі, самостійні організації, дуже слабо звязані в одну цілість, що називалася партією. Це було можливо й задовільно в соціял-демократичній партії.

Як організовано Комуністичну Партію, в її склад перейшла всеціло фінляндська соціял-демократична організація, переважаюча частина української, а згодом організовано й деякі єврейські відділи. Наша партія теж потворила мовні секції з досить значними автономними правами, секційними комітетами тощо. Фінляндська Організація Канади, що її все членство належало до партії, існувала одночасно, як самостійна організація, з своїм окремим зарядом. Вона мала таке застереження, що кожний, хто хоче стати її членом, мусить стати членом партії. Були намагання в партії механічно перетворити й українську масову культурно-освітню організацію ТУРФДім на таку ж саму частину партії. Це одне показує вже, як далеко тоді була наша партія від правильного розуміння своєї власної ролі, свого призначення. Дякуючи науці Комінтерну, ці помилки виправлено. До Фінляндської Організації Канади відкрито двері непартійним робітникам і перетворено її в масову організацію. В масових організаціях створено партійні фракції. Партія стала добиватися організаційного обєднання своїх національних складових частин в єдиних льокальних організаціях, утворення правильного єдиного партпроводу й централізації керовництва щоденною працею в руках цього центрального проводу й льокальних комітетів. Розпочався наступ проти федералізму. Але одночасно стали загострюватися відносини між партією й її мовними частинами, між партійним проводом а національними партфракціями, що проводили масовими організаціями. Механічний підхід до справи з боку партійного проводу, а обстоювання своїх федералістичних позицій з боку національних партфракцій, допровадили до росколу між партією й її фінляндською частиною, який полагоджено з неабияким трудом, а також до гострого напруження відносин між партією й її українською частиною, що теж доходило до меж росколу. В той сам час виключено чимало єврейських товаришів.

Федералізм, з яким партія мусіла звести боротьбу, виявлявся в тенденціях відгородитися в масових культурницьких організаціях від загально-партійного керівництва та від участи в загальній революційній боротьбі, а надалі він переріс у фракційність. Масові мовні організації вважалося партійними товаришами, які в них працювали й керували ними, за окреме, зовсім незалежне від партії, і єдине своє поле активности, на якому вони концентрували майже всю свою діяльність; вважалося, що це поле треба оберігати від близького втручання партії й що за діяльність на цьому полі партійні члени не відповідальні перед партією, що така відповідальність виключається відповідальністю перед зарядами масових організацій; що в праці в масових організаціях необхідно виходити з заложення про їх позапартійний, зовсім легальний в очах буржуазії й її влади, культурницький та допоможовий характер. Оскільки активність відповідних частин членства партії обмежувалася переважно їхньою працею в керованих в такий спосіб масових організаціях, національні партфракції цих масових організацій залишувалися, доки не відчувалося особливого натиску з боку дійсного партцентру, легальними центрами національних частин партії. Коли ж розпочато було боротьбу за справжнє обєднання партії, вони, залишуючися на старих ідеольогічних позиціях федералізму, швидко перетворилися у фракційні центри. В той час, коли центральний партпровід і кращі елементи в партії, керуючися вказівками Комінтерну, усвідомили собі неможливість для партії повести за собою маси, доки вона не подолає своєї роз'єднаности й відірваности від щоденної економічної боротьби цих мас, партія, як цілість, залишувалася поділеною на відокремлені одна від другої части. Розходячися з партією формально лише в питаннях політики в масових організаціях, а то й просто аргументуючи своїм незадоволенням з підходу до справ партії того чи іншого з провідників партії, партійне членство, звязане з мовними масовими організаціями, творило під проводом партфракції національних центрів масових організацій свої, протиставлені партії, фракційні організації, з своїм фракційним проводом, своїм апаратом, дисципліною, звязками. Між іншим, ці фракційні організації дуже радо підтримувало все те з членства партії, що шукало захистку від зростаючої клясової боротьби тут в Канаді, все те, що пристало колись до партії лише з мотивів співчуття революційній боротьбі десь там в далекому старому

краю. Все це виявилося в особливо яскравих формах у відносинах фінляндської частини, але й в досить загрозливих для єдности партії формах в українській та еврейській частинах партії.

Федералізм зовсім слушно бито перед пленумом і на самому пленумі. За нього слушно бито національні партфракції, які ще й перед самим партпленумом не зуміли з'ясувати собі свого становища й дати йому належну політичну оцінку. Яскравим прикладом тому може послужити заява Всекраєвого Партфракційного Бюра українських масових організацій, поміщена в передпленумовому "Бюлетині Комуністичної Партії Канади". Заява ця невеличка має просто інформаційний характер, і тільки. Замість проаналізувати в світлі самокритики загальне становище, яке наша партфракція займала в партії й свою роботу в масових організаціях, вона задовольняється такою єдиною про це згадкою:

"Відкидаючи й засуджуючи всі наші помилки й ухили в минулому, ми кличемо всіх вас з'єднати свої ряди, свою активність довкола лінії Комінтерну й за єдину обєднану Комуністичну Партію Канади".

Засудити "всі наші помилки й ухили", не виявивши їх, це легка справа, але направити їх без того, щоб знати, де й які вони, неможливо. Ми не могли б ні виправити свої помилки, ні потрапити на лінію Комінтерну, ані допомогти створити обєднану Комуністичну Партію, не з'ясувавши собі того, що ми всю вагу своєї праці вкладали в масові організації й задля них, і тільки, а не йшли одностайним фронтом з усією партією, звернені обличчям до фабрик, копалень й інших місць праці, до безробітних, і не провадили туди за собою членство наших масових організацій.

Федералізм ще не знищений, хоч коріння його вже підірвано (зліквідування всекраєвих мовних агітпропкомів, впорядкування й підведення під контролю відповідних партійних комітетів праці партфракцій в масових організаціях, значний зворот, що вже помітний в праці партфракцій, краще ставлення до загальної партійної праці і т. д.). Його залишки ще існують в настроях поодиноких членів партії (тенденції до дальшого національного відокремлення, отягання від загальної партійної праці тощо). Не знищена ще й недуга опортуністичної пасивности серед партійного членства. З цими недугами нашої партії треба ще завзято боротися. Перемогти їх можна буде тільки впертою участю в масовій революційній роботі партії.

За більшовицьке виконання ухвал партпленуму.

Основою дискусії всіх питань, що стояли перед останнім партійним пленумом, була необхідність завоювання проводу в економічній боротьбі робітничих та незаможницьких фармерських мас. Робітники й незаможні фармері виявляють щораз більшу готовість до боротьби проти теперішнього капіталістичного наступу. Реформісти й соціял-фашисти проводу в цій боротьбі дати не можуть й не дадуть; вони саботажують цю боротьбу й допомагають буржуазії, як її відкриті агенти. Провід у цій боротьбі може дати лише єдина Комуністична Партія. Тому то вся праця нашої партії—в трейд-юніях, серед безробітних, серед фармерів, в Лідзі Комуністичної Молоді, в масових організаціях, серед жінок, в кооперативах—розглядалася перше всього з точки зору економічної клясової боротьби. На економічну боротьбу мусить бути звернена головна увага всьої нашої партії, як на її найважливіше зараз завдання.

Практичне виконання цего завдання не означає якого небудь механічного завоювання проводу одної чи другої юнії, щоб тільки бути в проводі. Це означає, що члени партії повинні брати участь в цій економічній боротьбі в перших лавах, розуміти її, вивчати революційну страйкову стратегію, щоб вміти організувати й успішно вести за собою робітничі маси. Це означає, що члени партії мусять організувати революційні трейд-юнії, втягаючи до них сотні тисяч неорганізованих досі робітників, будувати революційні опозиційні осередки в реформістських трейд-юніях і будувати з одних і других Лігу Робітничої Єдности, міцний осередок революційного трейд-юнійного руху. Це означає, що кожний член партії мусить стати активним членом Ліги Робітничої Єдности. Це означає, що до цеї самої роботи мусять бути притягнені й всі масові організації, що є під ідеольогічним проводом партії.

Втягаючи маси безробітних у революційні трейд-юнії, партія ставить собі одночасно завдання організування їх у всекраєву організацію безробітних, для боротьби за негайну допомогу, за встановлення державного забезпечення від безробіття за кошт капіталістів, а не за кошти стягані з самих же робітників, та за інші негайні домагання. І до цеї роботи мусить бути втягнене членство масових організацій.

Праця партії між широкими масами незаможних фармерів була досі найслабшим місцем в її діяльності. Небувала гостра

аграрна криза, що зруйнувала десятки тисяч незаможних фармерів і прискорила процес диференціяції на фармах, дає нашій партії нагоду організувати бідняцьке фармерство для боротьби проти наслідків капіталістичної кризи, проти виголоднювання й вивлащування, вказуючи масам незаможних фармерів безнадійність їхнього становища ад капіталізму і приєднуючи їх, як союзника пролетаріяту, в боротьбі проти капіталізму. Партія ставить собі завдання будування Ліги Фармерської Єдности й організування бойових комітетів дії. Ліга Фармерської Єдности має стати в руках незаможних фармерів, під керовництвом нашої партії, революційною зброєю в боротьбі проти капіталізму. В праці між незаможними фармерами мусять допомогти українські й фінляндські масові організації, особливо ж українські, що користуються значним впливом на фармах.

Пленум визнав, що не зважаючи на величезне значіння організування робітничої молоді, партія занедбала будування самої найблищої собі організації—Ліги Комуністичної Молоді. Але за гострою самокритикою мусить бути виправлення цеї важливої хиби партії. На організування Ліги Комуністичної Молоді мусить бути звернена належна увага. Притягнення робітничої молоді до економічної боротьби, це перший та найважливіший спосіб будування ЛКМ. Для тої ж самої мети мусять теж бути використані секції молоді масових організацій, спортові організації тощо.

Найважливіше завдання, яке партія ставить собі в масових організаціях, це перетворення їх всеціло на засоби мобілізування робітників чужинецького уродження до активної участи в загальній революційній боротьбі канадської робітничої кляси, яка повинна бути центром їхньої діяльности. Це стосується до всіх масових організацій під ідеольогічним проводом партії, особливо ж до українських, що є з усіх них найсильніші. Іншими словами, завдання партії в загальній клясовій боротьбі мають бути центральними завданнями для партійного членства не тільки в самій партії, але й в масових організаціях, в яких праця мусить пристосовуватися до цих завдань. Загострення клясової боротьби в Канаді вимагає від наших масових організацій, які є клясовими організаціями, гострого звороту в їхній праці, що, в свою чергу, вимагає зміни програми й пляну тої праці. Це ж знову вимагає необхідність боротьби проти всіх правоухильницьких, опортуністичних тенденцій, національного відокремлення, легалізму, чистого культурництва

тощо, як проти найбільшої, правої небезпеки, з одного боку, а проти бездіяльности й одночасного лівого фразерства (що є також виявленням шкідливого опортунізму), з другого.

Партійний пленум звернув теж належну увагу на необхідність організування жінок-робітниць і посилення праці між ними. Особлива вага мусить бути присвячена притягненню жінок з виробництва в революційні трейд-юнії та інші масові організації, рекрутуванню їх у партію й втягненню в економічну боротьбу. Кооперативи, які є контрольовані членством партії й близьких до ньої масових організацій, мусять бути перетворені в допоміжні партійній праці засоби.

Обовязок виконання всіх цих завдань спадає на кожного члена партії. Всі ми вступили до партії добровільно з метою боротися в передніх лавах революційного пролетаріяту за повалення капіталізму. Всі ми добровільно встановили собі нашу партійну дисципліну, усвідомивши собі, що наша партія мусить бути організацією спаяною залізною дисципліною. Ніхто нас не примушує бути в партії й підчинятися її дисципліні. Коли ж ми добровільно в ній залишаємося, то мусимо втримувати її більшовицьку дисципліну. Кожний і кожна з нас мусить виконати вкладені на нас партією обовязки. Виконаймо ж по більшовицьки ці завдання, які визначив нам наш останній партійний пленум.

Треба з певним задоволенням відзначити, що після пленуму праця нашої партії значно покращала. По всій лінії вона пожвавішала й дає кращі результати. Особливо треба відзначити успішність наших демонстрацій й кампанії збирання підписів за державним забезпеченням від безробіття, в які ми зуміли втягнути як членство масових організацій, так і тисячні маси робітників і незаможних фармерів, що до ніяких організацій не належать. Але це ще тільки перший, можна сказати, слабий прояв того, що може наша партія зробити, коли її членство всеціло візьметься виконувати свої більшовицькі обовязки. Нехай він буде нам заохотою до дальшої нашої завзятішої праці.

Всі за більшовицьке виконання ухвал партійного пленуму!
Всі до праці й боротьби за нові досягнення та перемогу!

П. Михайленко

СУЧАСНИЙ ЕТАП СВІТОВОЇ КРИЗИ

Економічна криза, започаткована Сполученими Штатами в другій половині 1929 року, триває вже більш як півтора року, поширившися за цей час на всі без винятку країни капіталістичного світу. Дедалі більш скорочується виробництво, мільйонами зросло безробіття в Америці і в Европі, ширяться злидні в робітничих кварталах міст. Аграрна криза все більш визначається як криза селянського господарства. Сотки тисяч незаможних селян викидуються з їхніх осель, мільйони інших знаходяться під загрозою неможливости продовжувати виробництво в такий спосіб, аби воно забезпечувало навіть напівголодне існування після сплати відсотків з боргів та податків. Не підлягає жадному сумніву наявність серйозної загрози повторення капіталізмом, що наближується до свого історичного кінця, того славетного очищування землі від селян, що ним відзначилося народження капіталістичної системи в найстаршій капіталістичній країні—Англії. Наслідки кризи для працюючих кольоніяльних країн, покладаючися там на загальні нелюдські умови праці й існування, ледве чи не дорівнюють своєю жахливістю масовому виголоджуванню і спустошуванню цих країн "цивілізаторами" европейського торговельного капіталу в добу первісного капіталістичного нагромадження.

Шостий Конгрес Комінтерну не міг, звичайно, передбачити конкретних особливостей і наслідків теперішньої кризи. Проте надзвичайне прискорення цего загострювання суперечностей капіталістичної системи являє собою блискуче ствердження сформульованої конгресом загальної оцінки сучасного третього періоду післявоєнного капіталізму, як періоду швидкого нагромадження засновків для нової історичної смуги соціяльних і політичних конфліктів, політичних криз і революційних ситуацій. Кожний місяць дальшого тривання цієї кризи загрожує капіталізмові перетворенням її в якій небудь країні на політичну кризу з вибухом пролетарської революції.

Своєрідний вихід з кризи може дати нова війна межи імперіялістичними державами, або війна блоку цих держав проти Радянського Союзу. Що Ленінове гасло перетворення імперіялістичної війни на війну громадянську за цим разом знайде незрівняно ширший відгук і незрівняно більше число активних послідовників, — цього дуже добре свідомі і більш далекозорі політики імперіялістичного табору. В цьому безперечно полягає головна причина того, що на війну ще не наважуються, хоч вона — в різних комбінаціях, але основно, як війна проти Радянського Союзу,—вже довший час розглядається провідниками імперіялістичних угрупувань, як конечна необхідність. Але дальше затягування кризи робить воєнну авантуру—знов таки передусім, як авантуру спрямовану проти Радянського Союзу,—все більш ймовірною,—навіть якщо війна могла б виникнути лише, як свідомий акт одчаю.

Проте й економічне подолання теперішньої кризи не врятовує капіталізм від дальшої прискореної акумуляції в ньому елементів соціяльно-економічного й політичного розкладу і тих активних сил, що мають виконати революційне повалення капіталістичної системи. Про загроженість капіталістичної системи починають вже здогадуватися навіть деякі буржуазні вчені та політики. Звичайно, переважній більшості їх кінець капіталізму уявляється, як загибіль цілої сучасної цивілізації, включно зі всіма здобутками матеріяльної культури,—чимось на зразок загибелі старовинних цивілізацій, як єгипетська, римська, тощо. Подекуди кінець капіталізму утотожнюється мало не з кінцем світу, або, принаймні, історії людства. Обмеженість буржуазного світогляду у кожному разі не дозволяє і найбільш проникливим буржуазним вченим піднестися до рівня розуміння справжніх законів і движучих сил суспільного розвитку. Вони не здатні зрозуміти, що історія людського суспільства, яка почалася не з капіталізму, зовсім не мусить на капіталізмові закінчитися. Вони не бачуть й того, звичайно, що в одміну від старовинних культур, які не здатні були виховати соціяльні сили, що, засвоївши революційним шляхом ці культури, могли б перетворити їх на якісь нові, вищі форми, буржуазне суспільство підготовило таку соціяльну силу в робітничій клясі, яка розбиває капіталістичну систему не для чого іншого, як для того, аби, скориставшися її культурними здобутками, створити новий суспільний лад.

Але все ж таки ці буржуазні вчені далеко випередили щодо розуміння перспектив капіталізму, теоретиків соціял-фашист-

ського інтернаціоналу, які, не зважаючи ні на що, продовжують вперто захищати позиції нової ери в розвиткові капіталізму ("організований капіталізм") і завзято змагаються тепер з представниками найвульгарніших течій буржуазної економічної науки й президентами різних компаній у пророкуваннях швидкого повороту просперити.

***

Які справжні перспективи подальшого розвитку теперішньої кризи? Питання це, що має виключно важливе значіння з погляду перспектив революційної класової боротьби пролетаріяту, заслуговує, звичайно, на найбільшу увагу.

Загально беручи, становище визначається як дальше поглиблення й загострення кризи. Статистичні дані щодо динаміки виробництва, цін, руху безробіття, тощо не виявляють поки що жадних певних ознак не лише звороту на загальне поліпшення, але навіть й того, щоб досягнення найнижчої точки кризи можна було сподіватися у скільки-небудь близькій перспективі.

В Сполучених Штатах, де загальний обсяг виробництва скоротився від липня 1929 р. до початку 1931 р. на 32%, перший квартал цього року відзначився наче б то пожвавленням у великій індустрії. Витоп чавуну збільшився від грудня до лютого на 8.4%, а виплав сталі на 16%. У березні пересічна денна продукція чавуну зросла проти лютого на 7%, а сталі на 10%.

Проте рівень продукції чорної металюргії навіть у березні ледве перевищує 60% від березня 1930 р. і 50% від березня 1929 р., і загалом перший квартал, який мусів би нормально відзначитися помітним сезоновим піднесенням, залишувався по чавуну позаду четвертого кварталу 1930 р., випередивши його по сталі лише на 3—4%, при чому останній тиждень березня і перший квітня виявили вже поновлення знижувальної тенденції. Продовжується скорочення видобутку вугілля, покажчик якого становив пересічно за квартал 75 проти 85 у четвертому кварталі. Так саме зменшується видобуток нафти, який досяг у лютому 65 мільйонів барелів проти 77 у жовтні, що ніяк не може з'ясовуватися лише зменшеною кількістю робочих днів. Цікаво відзначити, що поряд із цим скорочувалася і продукція електричної енергії.

Продукція палива та електричної енергії відзеркалює загальний стан народнього господарства. Загальне скорочення

її, що ніяк не може з'ясовуватися сезоновими чинниками, говорить, звичайно, про що інше ніж про швидкий поворот просперити. Те саме значіння мають покажчики діяльности шляхів сполучення, які також не виявляють нічого сприятливого для американського капіталу. Покажчики наладовування, що стало зменшувалися протягом цілого часу від лютого 1930 р. до березня 1931 р., і за сім тижнів 1931 р. показали зменшення проти 1930 р. на 18%, не виявляють у березні помітного зрушення. Катастрофічно стоїть справа з чистою виручкою залізниць, яка виносила лише 34% від лютого 1929 р. і 47% від лютого 1930 р. Зрозуміло, що за такого стану річей ледве чи можна сподіватися будьякого широкого розгортування компаніями конструктивних робіт і відповідних замовлень на матеріяли.

Не виявляють жадного зламу у господарчій ситуації в Сполучених Штатах і такі чутливі покажчики конюнктури, як стан річей в машинобудівельній індустрії і контракти на будівництво. Для звороту в перебігові депресії дуже важливе значіння має початок широкого більш-менш технічного переозброєння промисловости, що переводиться з метою пристосування коштів виробництва до низьких цін періоду депресії. Відповідно до цього, машинобудівельна промисловість і промислове будівництво ніяк не можуть відставати в загальному звороті на поліпшення.

В машинобудівельній промисловості Сполучених Штатів не помітно, однак, жадних ознак розгортування виробництва. Легке машинобудівництво мало в січні менше замовлень ніж у грудні (на 2%) і ще більш зменшилися (на 12%) відіслання виконаних замовлень. У лютому справи не покращали, що видно вже зі зменшення в тому місяці кількости занятої робочої сили (індекс—73 проти 74.4 у січні). Анальогічний стан річей панує у важкому машинобудівництві, яке в січні мало менше навантаження ніж пересічне за четвертий квартал 1930 р. і використовувало свою потужність лише на 60%. Жадних сприятливих змін не приніс і березень. Ось як характеризує стан річей у машинобудівництві на початок квітня "Iron Age":

"Уявляється ймовірним, що машинобудівництво зробило у березні дуже малий, якщо будьякий взагалі, поступ до відживлення. Покупці, очевидно, вичікують ще дальшого поліпшення загальної конюнктури. Лише поодинокі з них виявляють помітну активність у заміщуванні старих машин новими, більш вдосконаленими, для того, аби зменшити кошти виробництва. Велика більшість задовольняється становищем спостерігання".

Для контрактів на промислове будівництво характеристичним є те, що вони зазнали значно більшого скорочення ніж всі будівельні контракти. Сума останніх зменшилася, порівнюючи перший квартал 1931 до 1930 і 1929 р.р., на 27.3% і на 36.7% відповідно, тоді як контракти на промислове будівництво скоротилися на 42% і на 52%. У березні вся сума контрактів помітно збільшилася проти лютого, але сталося це великою мірою через збільшення громадських робіт і житлового будівництва в Ню Йорку й околицях.

Поглиблювання кризи все ж таки покривається у виробничій діяльності звичайним сезоновим піднесенням, і покажчики виробництва не виявляють цього поглиблення безпосередньо. Те саме стосується і руху безробіття, яке в лютому припинило свої зростання. Але зате той факт, що криза не досягла ще найнижчої своєї точки, яскраво виступає в рухові цін, які продовжують знижуватися наростаючим темпом. Загальний індекс гуртових цін (Annalist-a), що виносив на початку січня ще 115.5, впав на кінець березня до 108.1, або на 8.8% тоді, як 1930 р. поквартальний темп зниження не перевищував 6%. Цікаво відзначити, що в першому півріччі 1930 року зниження загального індексу значно випереджувало зниження індексу сільсько-господарських продуктів, тобто промислові вироби здешевлювалися повільніше, ніж знижувався загальний індекс цін. За перших же три місяці цього року ціни сільсько-господарських продуктів впали лише на 8% проти загальних 8.8%. Отже рух цін промислових виробів характеризується значно більшим прискоренням падіння, ніж те, що виявляється змінами загального індексу.

В буржуазній економічній літературі останніми роками набула певної популярности виключно вульгарна теорія, що намагається з'ясовувати хитання кон'юнктури капіталістичного господарства зміною припливів і відпливів оптимізму в настроях бизнесменів. Серед прихильників цієї теорії слід, ймовірно, лічити м-ра Гувера, який через довший час намагався повернути просперити, впливаючи на бизнесменівські настрої пророкуваннями швидкого повороту просперити. Як відомо, Гувер схибив і зараз трактувався бизнесменами своєї батьківщини не з більшою честю ніж здохлий пес. Але справа його знайшла цілком гідних себе і м-ра Гувера послідовників—в провідниках А.Ф.П., які виголосили нещодавно, що депресія (про кризу говорити в добропорядному буржуазному суспільстві,

між іншим, не личить) в Сполучених Штатах закінчилася, що вони стоять на порозі нового просперити. Прогноз цей зроблено в квітневому огляді А.Ф.П. в порядкові спростування поширюваної зараз в бизнесових колах тези, що необхідною і достатньою передумовою поповнення просперити є генеральний перегляд заробітної платні у бік максимального її зниження. "Навіщо завдавати відданим трейд-юнійним халуям клопоту і, борони боже, ризикувати зміцненням впливу комуністів і отих їхніх революційних трейд-юній, коли досить просякнутися добрим оптимізмом, і просперити в кишені", — такий глибший мудрий зміст криється у цьому огляді.

Зміна хвиль "оптимізму" й "песимізму" в настроях бизнесменів відзеркалюється безпосередньо, як відомо, в біржових курсах. Надії на сезонове піднесення, що може, гадалося, перейти у загальний зворот до просперити, були тим приливом "оптимізму", що позначався помітним підвищенням курсів акції в січні й лютому, після того як у грудні вони досягли найнижчого за весь час кризи рівня. Але надії ці, як видно з попередньої аналізи, не виправдалися, і біржа реагувала на це поворотом до "песимістичного" настрою, тобто новою хвилею знижуваних курсів. Індекс курсів промислових акцій (Dow-Jones), підвищившися з 157.51 на 16/12-30 до 194.36 на 24/2-31., починав далі швидко знижуватися і становить на 10/4-31 вже тільки 168.72. Відповідно індекс акцій залізничих компаній становив на ті самі дати 91.65; — 111.58; — 92.26. А індекс акцій підприємств громадського користання — 55.14; 73.40 (на 10/4.) і 66.05.

Ледве чи доведеться сподіватися, звичайно, що А.Ф.П. вдасться побороти своїми пророкуваннями цю нову хвилю "песимізму", цілковито обґрунтовану об'єктивним станом річей — провалом сезонового піднесення. Проте, спекулянтські настрої біржових акул і різної дрібної твари взагалі не на багато більше можуть допомагати справжньому зворотові в капіталістичному народньому господарстві, зворотові в матеріяльному процесі репродукції, ніж спекулянти на відсталості американського пролетаріяту з А.Ф.П. здатні зарадити справжнім інтересам цього пролетаріяту.

Сполучені Штати — найбагатіша в світі країна. Вони менш від всіх інших держав, що брали участь у світовій війні, потерпіли від цієї війни й досить багато на ній заробили. Промисловість Сполучених Штатів спирається на ширший внутрішній ринок і надзвичайно багаті й різноманітні внутрішні ре-

сурси. Продукція для експорту, що зростала на протязі цілого періоду після закінчення війни і кризи 1920—1922 р., не відограє в економіці Сполучених Штатів надто великої ролі, і втрата нею у 1930 році 20% експорту 1929 року губиться серед інших більш важливих причин загострення і тривалости кризи. До того ж американська промисловість значно випередила своїх европейських конкурентів технічно і має неабиякі переваги в теперішній загостреній до краю боротьбі за обмежувані все більш світові ринки. Відсутність після скоро двох років кризи будь яких ознак навіть стабілізації на якомусь зниженому рівні, наявність близько 10 мільйонів безробітних, що не одержують жадної реальної допомоги, розпочатий капіталістами широкий наступ на заробітну платню, гостра криза дрібного фармерства, — все це швидко вивітрює ідеї американської винятковости з запаморочених буржуазною агентурою мозків широких шарів працюючих Сполучених Штатів і не говорить нічого втішного для буржуазії про стан капіталістичної системи в цілому.

В Німеччині промислова продукція скоротилася від червня 1929 до кінця 1930 на 28%, а в січні 1931 це скорочення досягло вже 36%, при чому загальне навантаження виробничого апарату промисловости досягло у цьому місяці лише 53.4% потужности, зменшившися на 6.5% тільки за період жовтень—січень. Загальна маса запасів у склепах, не зважаючи на це, досягає 30 мільярдів марок, що дорівнює 2/3 річного споживання Німеччини в 1930, і більш ніж 1/3 всієї суми промислової продукції за цей рік.

Стан німецького експорту характеризується тією самою тенденцією до прогресивного скорочування, що в грудні воно досягло (до грудня 1929) 16% тоді, як весь 1930 показує скорочення проти 1929 лише на 10.7%. У січні й лютому ця тенденція зберігалася, і німецька промисловість ледве чи може сподіватися на якесь збільшення експортних можливостей доки продовжуватиметься світова криза. Вигляди на 1931 рік значно погіршали, порівнюючи зі станом річей в 1930 вже через те, що Франція, яка забирає значну частину німецького експорту і на яку світова криза поширюється лише з другої половини 1930 р., зараз швидко надолужує це своє відставання від інших країн.

Яке величезне значіння експорт має для німецької промисловости видно вже з того, що найважливіша її галузь, металева індустрія, вивозила в 1930 році 22% своєї продукції прокату і будівельної сталі, 19% листового заліза, 14% труб, 36% дроту, 38% машин, 70% ножевого товару, 40% ручного струменту, тощо. Скорочення експорту й спричинилося головно до того, що замість звичайного сезонового піднесення у передвесняні місяці, німецька металюргія продовжувала скорочувати свою продукцію. Витоп чавуну, який в грудні виносив ще 630 тисяч тон, зменшився у січні до 603 тис., а в лютому до 520 тис. тон, показувавши в лютому лише 54% від продукції за цей місяць у 1930 році. Німецька машинобудівельна промисловість була завантажена в січні—лютому, відповідно до цього загального стану в металевій індустрії, лише на 43% своєї потужности.

Надзвичайно несприятливі для великої індустрії також і перспективи внутрішнього ринку. Вкладання капіталу в будівництво, за обчисленням Німецького Кон'юнктурного Інституту, не перевищать у 1931 році 5½ мільярда марок проти 7 мільярдів у 1920 і 9 мільярдів у 1930. Звичайно, що це скорочення будівництва позначиться зменшенням попиту не лише на самі будівельні матеріяли, але й на машини і різне устаткування.

На кінець грудня серед членів трейд-юній в Німеччині було 31.8% повних і 16.3% часткових безробітних. Для металістів ці покажчики становили 28% і 27%, для гірників — 10.6% і 23%, для текстильників 21% і 41%, а серед будівельних було 65% повних безробітних. З того часу безробіття продовжувало зростати, досягнувши на 15 березня 4,980,000 одних повних безробітних, проти 4,457,000 на 1 січня 1931. Поряд із цим загальним явищем є значне зменшення зарплати. Берлінські металісти, наприклад, дістають тепер лише 69% свого довоєнного заробітку, проти 75% у 1930 році.

Наслідком комбінованого діяння цих чинників є катастрофічне звуження внутрішнього ринку для продуктів легкої промисловости. Бавовняна промисловість вже примушена була в березні, тоб то як раз в часі звичайного сезонового піднесення, запровадити організоване обмеження виробництва. За виробленою угодою, що мала увійти в силу з 16 березня, підприємства, завантажені на 90% нормального випуску продукції, мусіли скоротити його на 25%, а завантажені на менші відсотки потужности зобов'язалися не перевищувати 60% нормального випуску.

Виключно важка господарча ситуація в Німеччині надзвичайно ускладнюється прогресивним погіршенням фінансового стану. Ярмо Юнга показується так само непідсильним для виснаженого війною, інфляцією, втечею капіталів і кризами господарчого організму, як і попередне Доусове. Не зважаючи на неймовірне тиснення податками на без того прогресивно врізуваний знижуванням зарплати і безробіттям життєвий рівень німецького пролетаріяту, дефіцит державного бюджету на 1930-31 р. досягає 1 мільярд марок. Імперський уряд стоїть весь час літерально перед загрозою фінансового банкрутства. В той самий час, з огляду на політичну нестаялість капіталістичного режиму, поновилася втеча за-кордон німецьких капіталів, а закордонні позики вдається діставати на дуже важких умовах. За звітами шістьох великих німецьких банків, протягом другої половини 1930 р. з їх кас було вибрано німецькими капіталістами 1 мільярд марок, а — за обчисленнями Frankfurter Zeitung — за січень і лютий ця сума зросла ще на 580 мільйонів. Крім того, дальших 500 мільйонів марок вибрали за 1930 рік закордонні депозитори. В наслідок цього всього в Німеччині відсотки на позиковий капітал в де-кілька разів перевищують їхній рівень в Сполучених Штатах, Франції й Англії.

Загрозливість теперішнього стану Німеччини для самого подальшого існування в ній капіталістичного режиму настільки гостра і настільки очевидна, що в деяких французьких політичних колах (Еріо, тощо) серйозно заговорили про необхідність негайної заміни Юнгового пляну яким небудь новим і такої самої негайної фінансової допомоги Німеччині, аби можна було ще врятувати її від революції й більшовизму.

Цікаву думку висловив з приводу всіх анальогічних пропозицій про дальший перегляд системи німецьких репарацій, скасування взагалі всіх воєнних боргів тощо, американський публіцист Frank H. Simonds, який довший вже час перебуває в Европі.

"Якщо б Сполучені Штати — пише він ("The Review of Reviews", April 1931) — нині згодилися скасувати воєнні борги, якщо б союзники одночасно згодилися відмовитися від німецьких репарацій, якщо б Франція і її союзники пішли на перегляд точок мирного договору, що стосуються територіяльних питань, — справжня користь буде скороминучою. Все це буде значити так само мало, як евакуація Райнського району французькою армією за пять років до встановленого договором терміну. Подібні заходи можуть показатися навіть фатальними, оскільки вони виявлятимуть, що справжнє зло знаходиться значно глибше. Вони позбавлятимуть широкі маси населення їхньої наївної

вірн в те, що причини їхніх злиднів полягають у хибах, що їх можна легко виявити і легко виправити... Скасування боргів може показатися таким самим малокорисним, як є ним застосування стриження до пацієнта, який переживає велику, або смертельну навіть хоробу".

Ледве чи потрібно до цього багато додавати. Усі пропоновані ним імперіялістичні заходи до рятування Німеччини від більшовизму дійсно мусять допомогти тій частині широких мас Німеччини, що йде ще за гітлерівщиною й гільфердінго-каутскіянською, запроданцицькою бандою, швидше розпізнати справжнє соціяльне обличчя Гітлера й Гільфердінга. Одне тільки Simonds забув згадати, — що є вже тепер друга частина широких мас Німеччини—й чимала до того—яка вже знайшла під проводом Комуністичної Партії Німеччини справжні причини своїх злиднів, знає як їх знищити, активно до того готується і швидко зростає коштом тих обдурюваних Гітлером і соціял-льокаями німецького капіталізму, що дечому навчаються на досвіді теперішньої кризи.

Економічна криза в **Англії** має ту характерну особливість, що вона виникла безпосередньо після багаторічної хронічної кризи. Тому скорочення продукції за рік, порівнюючи найвищий перед кризою рівень останнього кварталу 1929 р. і рівень кінця 1930 р., лише на 19% (як зазначено, в Сполучених Штатах скорочення продукції від найвищого перед кризою рівня досягло на той самий час 32%, а в Німеччині 28% нічого ще не говорить про менш жорстокий характер кризи в Англії ніж у інших країнах. Гостроту стану річей, утвореного кризою, для англійської промисловости видно вже з того, що загальний обсяг її продукції виносив в 1930 р. лише 88% від свого довоєнного рівня, а в четвертому кварталі навіть 80%.

Продукція чавуну і сталі догягала в 1930 р. відповідно 84% і 70% від довоєнного рівня, а в грудні навіть 54% і 51%. Не багато краще стоїть справа в легкій промисловості. Бавовняно-текстильна індустрія, якій, за розмірами вкладеного капіталу, кількістю занятих робітників тощо, належить одне з перших місць в англійській промисловості, була завантажена в 1930 р. лише на 55—65% своєї продукційної потужности. Промисловість штучного шовку, нова й найбільш активна перед кризою галузь, зменшила свою продукцію проти 1929 р. на 14%.

Англійська промисловість ще більш ніж німецька залежить від експорту, і скорочення експортних можливостей було основною причиною переходу депресивного стану народнього

[illegible] Англії в цьому. Не зважаючи експорту [illegible] капіталів не дозволяють. тому, спостерігається підвищення цін [illegible] Ще тоді [illegible] експорту продовжує катастрофічно знижуватися. У 1929 р. вже Англія експортувала менше ніж у 1924 р. на 22%, як вартість — на 14%, як обсяг експорту, поступилася першим місцем у світовій торгівлі перед Німеччиною, експорт якої зменшився за той самий час лише на 10.7%. Але в грудні було вивезено вже 24% експорту, в січні 25.5%, в лютому 28.8% порівняно скрізь до відповідних місяців 1929 р.).

Залишена в ранній скорочуваного експорту, англійська промисловість продовжує згортувати виробництво. Не зважаючи на деяке осіннє пожвавлення у будівництві й окремих галузях обробляючої промисловости, кількість зареєстрованих безробітних на кінець березня помітно перевищує число їх напередодні 1930 р. Безпосередньо перед рождественськими святами (22 грудня), саме, було зареєстровано 2,[illegible] (крім [illegible] в на кінець березня, після деяких коливань, вони досягли вже 2,[illegible] виявивши таким чином тенденцію протягнути до [illegible] значного збільшення.

/ Англійські робітники дістають ще помітно більшу за континентально-європейську заробітну платню, і значна частина безробітних дістає допомогу*).

Відносно високий рівень заробітної платні за загальної організаційної і технічної відсталости англійської промисловости порівняно з промисловістю Америки і континентально-європейських країн, такий вже загрожує англійським капіталу безвихідливою кризою й останніх його позицій на світовому ринку. Але до цього треба додати ще виключно високий рівень оподаткування доходів з підприємств і капіталу, що [illegible] платежами по воєнних боргах власних фінансів [illegible], великими відносно витратами на допомогу безробітним тощо. Між тим прибутки англійської промисловости катастрофічно знижуються. Англійська металургія дала лише не [illegible] цього зменшення для 1930 р., але це з'ясовується лише тим, що у звіті не враховано останніх місяців року, в яких продукція зазнала вкрай найбільшого скорочення. Виробництво [illegible] почали вибивати англійський металь

---

* У грудні 1929 р. 1,250,000 з загального числа зареєстрованих, близько 1,000,000 дістають допомогу, по крім цих зареєстрованих в Англії є ще [illegible] безробітних, що не мають права на реєстрацію.)

навіть з внутрішнього ринку Англії, збільшивши у четвертому кварталі свій довіз сталі до 19% споживання, чавуну—до 7½%. Всі інші галузі дали різке зменшення прибутків: машинобудівельна на 23½%, автомобільна так само 23½%, велосипедна — 50%, бавовняна—60–70%, інша текстильна—40–50%, тощо.

Не підлягає жадному сумніву, що стоячи перед загрозою дальшої втрати зовнішніх ринків і дальшого скорочення прибутків, якщо не вдасться перевести "економію" в державних витратах і безпосередніх коштах виробництва, англійський капітал вижене зрештою так званий робітничий уряд і розгорне свої теперішні поодинокі вилазки у широкий і безоглядний наступ на всі економічні й соціяльні позиції пролетаріяту. Треба сподіватися, що робітнича кляса Англії на багато прискорить тоді надолужування свого відставання щодо революційної клясової свідомости та відповідної організованости й спроможеться хутко наздогнати передовіших пролетарів континентальної Европи.

Наведені факти з господарчого стану трьох великих капіталістичних країн, де криза виявилася в найбільш яскравих формах, достатньо вже характеризують розмах цієї кризи й її безпосередні наслідки в розумінні загострення основних клясових суперечностей капіталістичної системи на теперішньому етапі її розвитку.

Але криза лютує по всіх усюдах капіталістичного світу. Франція, єдина з великих капіталістичних країн, що в неї світова криза поширилася порівнюючи недавно, і що впродовж цілого післявоєнного періоду імпортувала робочу силу, нині має вже не менш за 350—400 тисяч повних і до 1,500,000 часткових безробітних. Експорт її, хоч криза почалася лише влітку, зменшився у 1930 р. на 15%, порівнюючи до 1929 р., а в січні становив вже лише 75% від січня 1929 р.

Італія має до 700 тисяч повних безробітних, а експорт її зменшився у 1930 році на 19%. Сотки тисяч нараховують армії безробітних в дрібних центрально-европейських країнах, в так званих лімітрофних державах, в країнах південної й північної Европи, в державах Латинської Америки. Мільйони безробітних в Індії й Китаю не піддаються жадному обрахованню.

Канада, буржуазія якої хвалилася своєю особливою канадською надвинятковістю щодо забезпеченості її перманентного просперити (де там навіть Сполученим Штатам!), — як-

що і становить зараз якийсь виняток серед інших капіталістичних країн, то лише в тому розумінні, що вона належить до тих саме, де криза набула найбільшої гостроти. Що правда, фізичний обсяг продукції Канади за 1930 р. зменшився проти 1929 р. на 14%, тоді як у Сполучених Штатах це зменшення досягло 17%, а в Німеччині 16%. Але зате в скороченні експорту, що для Канади має незрівняно більше значіння, ніж для Сполучених Штатів, вона поклала світовий рекорд в 32% (1930 до 1929) проти 26% показаних Сполученими Штатами, а для січня й лютого це скорочення становить вже 37.2% проти зниженого вже рівня початку 1930 року.

Минулий перший квартал не виявив, як і в Сполучених Штатах, так і в інших капіталістичних країнах, жадних виразних ознак звичайного сезонового піднесення у виробництві й обігові. У лютому, правда, збільшився на 30% проти січня витоп чавуну і на 40% виплав сталі. Але новий рівень не перевищує 40—50% від передкризисного рівня 1929 р. і березень не виявив тенденції до дальшого розвитку досягнутого в лютому збільшення продукції. Видобуток вугілля, який за 1930 рік зменшився на 18%, у січні дорівнював вже лише 70% від січня 1929 р., хоч довіз вугілля з-закордону зменшився на 55%, а продукція електро-енергії також скоротилася (на 4.5%). Наладування на залізницях за весь перший квартал зменшилося проти першого кварталу 1930 р. на 17.8%, а останніми тижнями переважило вже за 20%. Сума контрактів на будівництво в першому кварталі становила лише 80%, порівнюючи з першим кварталом 1930 р., при чому характерним є різке зниження питомої ваги промисловости і житлового будівництва.

Що криза в Канаді продовжує поглиблюватися, найкраще видно, однак, з покажчиків руху безробіття. Не зважаючи на сезонове збільшення занятої робочої сили текстильною промисловістю, деяке збільшення також в металюргії, обробці кольорових металів, автомобільній промисловості, тощо, загальна кількість занятої в народньому господарстві робочої сили продовжує зменшуватися. Загальний покажчик рівня занятости на початок березня становив вже 100.2 проти 101.7, для січня, 108.5 для грудня, 116.2 для жовтня, 118.8 для серпня і 127.8 для серпня 1929 року. Покажчики ці стосуються лише великих підприємств, що займали на 1 березня 301,588 робітників і що самі лише викинули до лав безробітних від початку

грудня 74,800, від початку серпня 1930—167,600, а від серпня 1929 р. — 248,700 робітників. Якщо до того врахувати скорочення робочої сили по дрібніших підприємствах і в сільському господарстві, а також приплив працездатних в числі імігрантів, то ледве чи цифра 350,000, якою обчислено безробіття в Канаді W.U.L., не покажеться помітно переменшеною.

Ті самі тенденції поглиблювання кризи виявляються динамікою цін. На 1 січня індекс гуртових цін становив 76.7, а в березні він досягнув уже 75.1. Характерним є, що як і в Сполучених Штатах, промислова група товарів відограє у цьому зниженню досить активну ролю.

Нещодавно ще канадійська економічна преса з кожного найменшого приводу знімала галас про швидкий поворот просперити. Очевидний нині вже цілковитий провал сподівань на весняне сезонове піднесення примусив її знизити тон. Але зате вона з надзвичайною енергією розгортає кампанію за загальне зниження заробітної платні. Кампанія ця напевне знайде серед капіталістів сприятливий для себе грунт. Канадійська робітнича кляса стоїть, таким чином, перед дальшим загостренням наступу капіталу і Комуністична Партія Канади мусить, звичайно, серйозно зважити цю перспективу.

Всяка економічна криза за капіталізму за своїми причинами і безпосереднім полем діяння є передусім кризою промисловою. Такий чи інакший стан сільського господарства мусить, звичайно, позначатися на перебігові кризи, прискорюючи і полегчуючи, чи навпаки затягуючи і ускладнюючи його. Але криза сама виникає в промисловості, з нею звязана безпосередньо усім своїм розвитком, і в ній знаходить зрештою сили, що її поборюють.

Дуже важливою особливістю теперішньої кризи є те, що вона виникла в умовах затяжної аграрної кризи, яка швидко набуває в процесі розвитку загальної кризи характеру нечуваної ще в історії економічної катастрофи для мільйонів дрібних сільсько-господарських продуцентів.

Історія виникнення післявоєнної аграрної кризи дуже нескладна. Підчас війни країни Північної і Полудневої Америки, Австралія і Нова Зеляндія інтенсивно збільшували свої засіви, головно засіви пшениці, і свою тваринницьку продукцію, компенсуючи тим згортування сільсько-господарського виробництва у воювавших європейських країнах, що відбувалося в умовах збільшування війною споживання сільсько-господарських

продуктів. Закінчення війни й ліквідація створеного нею специфічного попиту, відбилися гострою кризою збутку в американському насамперед сільському господарстві. Протягом короткого часу ціни на сільсько-господарські продукти впали на добрих 50% і в одних Сполучених Штатах було викинуто до лав безробітних сотки тисяч маломіцних фермерів.

Теперішнє друге видання післявоєнної аграрної кризи має своєю основою головно поновлення засівних площ в Європі, різке падіння доходів широких мас міського населення в наслідок росту безробіття та зниження заробітної плати, й політику високих імпортових тарифів на сільсько-господарські продукти харчування в індустріяльних країнах европейського континенту, що стимулюючи підвищення в них цін на ці продукти, ще більш обмежує їх споживання.

В країнах, що експортують сільсько-господарські продукти, індекси гуртових цін на ці продукти знизилися від початку загальної кризи на 40—50% проти зниження індексів гуртових цін на продукти промисловости на 20—22%. Але це зіставлення далеко ще не відбиває справжнього стану ринкових відношень між промисловістю і сільським господарством, що утворився в розвиткові теперішньої кризи. Індекси цін на сільсько-господарські продукти помітно відставали від індексів цін промислових виробів через цілий час після кризи 1921 року. Отже саме вихідне співвідношення цін було несприятливим для сільського господарства. Але ціни продуцента, ціни, які продуцент одержує за свій товар, завжди і досить значно не досягають рівня гуртових цін, що містять вже торговельну і транспортову надвишку.

В Канаді минулої осени, в період, коли ціни на збіжжя падали особливо швидко, траплялися навіть такі випадки, що фармері з Алберти й Саскечевану, спровадивши до елеваторів у Форт Вил'ям ячмінь, діставали відтак рахунки, за якими їм належалося доплачувати грішми за перевіз цього ячменю. Взагалі ж, якщо торговельна й транспортові надвишки і знижувалися підчас падіння гуртових цін на сільсько-господарські продукти, то далеко не в тій самій пропорції, що ці гуртові ціни, забираючи таким чином все більшу частину цих гуртових цін. Далі, коли фармер купує промислові продукти, він оплачує їх не за їх гуртовими цінами, звичайно, а за цінами роздрібної торговлі, які знизилися лише на 5—10% за той самий час, що гуртові впали на 20%. Все це значить, що тоді, як гуртовими цінами шість одиниць сільсько-господарських продуктів купують ту саму кількість промислових виробів, яку раніш купували чотири таких одиниць, справжні наслідки падіння цін на сільсько-господарські товари для фармерів незрівняно більш важкі. Якщо врахувати всі ці додаткові обставини, то покажеться, що фармер з заходу Канади ледве чи може тепер дістати за 4—5 бушлів ту кількість промислових товарів, що він її купував перед початком теперішньої кризи за 1 бушель.

Переводячи тепер кампанію за загальне зниження заробітної плати, буржуазна преса як вирішальний аргумент висуває те, що необхідною передумовою поновлення просперити є дальше пристосування цін на промислові товари до нового рівня цін на продукти сільського господарства й поновлення через те купувальної спроможности широкої маси сільського населення. Зниження заробітної плати, яка в Канаді виносить щось із 30% всієї суми вартости, що твориться в промисловості, то навіть як би це зниження адекватно відбивалося в цінах і дійшло до 50% теперішньої заробітної плати, не може й тоді зарадити становищу, в якому опинився тепер фармер. І це настільки ясно з наведених найелементарніших і дуже добре відомих усім фактів, що абсолютно неймовірним є аби з редакторами "Financial Post", яка намагається довести в такий ось спосіб економічну й соціяльну необхідність зниження заробітної платні, могло трапитися звичайне непорозуміння, що це є взагалі щось іншого, а ніж сама безоглядно-брехлива демагогія. І вона, очевидно, спрямована до того, аби запобігти поширенню серед дрібних фармерів симпатій до робітничого революційного руху.

Чи може буржуазія, однак, серйозно розраховувати на те, аби взагалі якимись способами втримати за собою селянство? Незалежно від того, чи вдасться капіталізмові цим і іншими заходами подолати теперішню кризу в промисловості, знижування заробітної платні, що переводиться вже, або стоїть у порядку дня по всіх капіталістичних країнах, знаменуватиме для сільського господарства лише дальше скорочення попиту на його продукти. Між тим залишки експортової пшениці обчислюються лише для Сполучених Штатів, Канади, Аргентини й Австралії в 760 мільйонів бушлів, що дорівнює майже цілій сумі пересічного для останніх 7 років світового експорту пшениці. Площа засіву озимої пшениці навіть перевищує площу під врожаєм 1930 року. Щодо ярих засівів, то вони

за даними попередніх анкет мають зменшитися в Сполучених Штатах, Австралії й Аргентині загалом на 10—15%. Наскільки багато в цих повідомленнях преси є елемента спекуляції, судити звичайно важко. Але у всякому разі, навіть за такого скорочення засівів ярої пшениці, співвідношення попиту і постачання на світовому пшеничному ринкові і наступного року залишуватиметься несприятливим. Поряд із цим зниження цін на збіжжя стимулює використання його як корму для худоби, що за різкого зниження життєвого рівня десятків мільйонів робітничого населення все більш поширює кризу на тваринницьку галузь сільського господарства. Ледве чи на багато краще також становище в сільсько-господарських районах, спеціялізованих на текстильній, цукровій й інших видах сировини для промисловости, величезні запаси якої, нагромаджувані вже через довший час, знаходяться в різкому притиріччю з тенденціями до дальшого згортування легкої індустрії.

Було б, звичайно, дурницею вважати, що для капіталізму абсолютно виключена можливість подолати теперішню аграрну кризу. Скорочування виробництва, що буде неминучим наслідком цієї кризи, і що тенденції до нього визначаються вже підчас цього весняного сіву, мусить привести зрештою до ліквідації запасів сільсько-господарських продуктів і до більшого-меншого пристосування розмірів цього виробництва до наявного попиту. Але це пристосування йтиме коштом переважно дрібних продуцентів і відбуватиметься у формах вивлащування сотень тисяч незалежних формально дрібних господарств з частковим заміщуванням їх великими капіталістичними підприємствами, забезпеченими найдосконалішими знаряддями праці. Якась частина теперішніх власників зруйнованих дрібних господарств перетвориться, звичайно, на найманих робітників цих підприємств, основна ж маса їх викидуватиметься до лав безробітних.

Але розвязання в такий спосіб аграрної кризи, як проблеми економічної, до краю загострює соціяльний бік аграрної проблеми. Нищучи економічно десятки селянських господарств, капіталізм нищитиме сотні й тисячі дрібних селян і робитиме зрозумілим і для найбільш відсталих серед них, що вони не мають до вибору нічого іншого, як тільки свою власну соціяльну загибель, що загрожує тепер вже навіть їхньому фізичному існуванню, або боротьбу опліч із пролетаріятом за повалення самої капіталістичної системи.

До Канади прибув сер Джордж Пейш, британський економіст. Є на світі прості дуже речі, які мають, однак, ту особливість, що звичайні смертні про них не здогадуються, і вони залишаються для людей геніяльних, аби їх вони відкривали і тим уславлялися. Сер Джордж хоче належати не до звичайних смертних, а до геніїв. І він довів своє право на це нещодавнім своїм відкриттям. Відкриття це є тим більш геніяльним, що воно стосується не якої небудь там звичайної простої речи, але речи дуже й дуже втішної для багатьох (сера Джорджа й інших). Він, саме, проголосив, що хоч успіх пятирічки безсумнівний, але успіх пятирічки, — безсумнівний кінець більшовизму. Отой самий такий довгожданий сером Джорджом й іншими кінець. Хіба це не просте? А як що просте, а до того ще й дуже втішне, то чим же воно не геніяльне?

Але потенції сера Джорджа цим відкриттям ніяк ще не вичерпуються. Капіталізм знаходиться у великій скруті і дожидається аби його було врятовано. Сер Джордж дуже добре свідомий цього. І бувши свідомим також свого обовязку як геніяльної людини капіталізму, він наготував вже й відкриття що до того, як можна врятувати капіталізм з теперішньої кризи. Сер Джордж ще не проголосив свого відкриття ч. 2, і нам про зміст його нічого не відомо, але не підлягає жодному сумніву, що це відкриття ч. 2 покажеться не менш простим, а відтак і геніяльним, ніж оте разюче відкриття про пятирічку. Проте, чи не заждати краще, що нам скаже далі самий сер Джордж?

Таких буржуазних і соціял-фашистських "ліків" (remedies) проти криз і безробіття надзвичайно багато реклямувалося останніми роками різними теоретиками перманентного "просперити" й організованого капіталізму. Але всі вони блискуче довели свою цілковиту непридатність до того, аби допомогти капіталізмові на практиці й втратили всяке майже довіря в очах буржуазного світу. Деякі з них, як пропозиції скликання спеціяльної фінансової конференції та встановлення світового банківського центру для контролювання розподілу золота між капіталістичними країнами, трапляються ще правда, у банківських відчитах і президентських доповідях на компанійних мітінгах. Але це робиться більше в порядкові офіційного оптимізму і Джордж Пейш ледве чи зможе тепер здобути широкі популярности для свого допіру винайденого протикризисного ліку. Це не значить, звичайно, що буржуазія в масі своїй втратила свій клясовий оптимізм. Але головним аргументом проти

песимістів є тепер вже просто міркування, що мусить же колись зрештою настати поліпшення з поворотом у дальшому й "просперити".

Хиткість цієї аргументації, що вилазить з досвіду нормальних криз довоєнного капіталізму, видна вже з того загально відомого факту, що Англія, одна з найбільш високо розвинених країн, пережила перед початком теперішньої світової кризи багаторічну депресію, що мала всі ознаки хронічної хвороби. Але Англія не становить в цьому відношенні поодинокого винятку. Відсутність характерної для нормального капіталізму регулярности хитань кон'юнктури, лихоманковий характер переходів від одного стану до другого, виникнення криз без попереднього піднесення, — все це мало місце в багатьох капіталістичних країнах до того, як всі вони були охоплені теперішньою кризою. Вже ці факти заперечують правомірність застосування до теперішнього стану господарства, без дальших ніяких досліджень, тих уявлень про економічні закономірности, що базуються на передвоєнному економічному досвіді. Але й самий цей передвоєнний економічний досвід потребує суворого розріжнення в ньому того, що стосується лише домонополістичного (доімперіялістичного) капіталізму вільної конкуренції і того, що було відмінного, порівнюючи з тим першим в монополістичному капіталізмі.

Остання найбільш глибока причина періодичних криз за капіталістичної господарчої системи, полягає, за Марксом і Леніном, в специфічному для капіталізму протиріччю між суспільним характером виробництва й приватно капіталістичним характером власности на суспільні засоби виробництва й суспільний продукт. Справжнім призначенням всякого виробництва, основаного на суспільному поділі праці, є задоволення суспільних потреб. Але приватно капіталістична форма власности на засоби виробництва й суспільний продукт — надає суспільному виробництву настановлення на творення максимально-більших продуктів для кляси капіталістів через максимальне обмеження споживання широких працюючих мас.

В епоху домонополістичного капіталізму це протиріччя поборювалося масовим руйнуванням і знецінюванням акумульованого капіталу підчас криз і підвищення технічного рівня промисловости в періоди між кризами. Розходження між обсягом суспільного споживання й обсягом виробництва, що виникало на базі досягнутих рівня техніки виробництва й обсягу

споживання засобів виробництва, і що призводило до вибуху кризи в збутку й виробництві, капіталізм вільної конкуренції зараджував зменшенням маси функціонуючого капіталу й утворенням широкого попиту уцілілого капіталу на нові знаряддя виробництва. Тим самим капіталізм вільної конкуренції досягав виходу з кризи навіть за ще більшого обмеження споживання працюючих, яке компенсувалося в загальному обсягові суспільного споживання збільшенням потреб на засоби виробництва.

Цілому цьому процесові подолання криз властивий був свого роду автоматизм, анальогічний способу природніх закономірностей. Підчас депресій, що наступали після криз, капіталістична промисловість заходжувалася коло знижування коштів виробництва, аби пристосуватися до зменшеного кризою рівня цін. Після переведення більшого-меншого зниження заробітної платні, справа доходила завжди до того, що виявлялася необхідність підвищити ще продукційність праці застосуванням більш вдосконалених машин, запровадженням різних змін в самі виробничі процеси й збільшенням масштабу підприємств. Все це створювало новий попит на предмети промислового устаткування й нове будівництво, що ним започаткувалося відживлення у важкій промисловості, яке незабаром перетворювалося на загальне піднесення. В поодиноких випадках початок і розгортування нового піднесення прискорювалися відкриттями нових ринків і анальогічними стимулюючими чинниками, але це жодною мірою не становило якоїсь необхідности.

В часи монополістичного капіталізму обидва ці основні чинники подолання криз (нищення капіталу й підвищення техніки виробництва) зазнають істотних обмежень. Прогресивне обмеження синдикатами й трестами вільної конкуренції все більш звужує значіння моментів моральної амортизації й знецінювання капіталу, звужуючи масштаби технічної реконструкції в періоди депресій і відживлення. Періоди криз і депресій робляться відносно довшими, періоди відживлення і піднесення відносно коротшими. Звороти від депресій до відновлень все більш узалежнюються до відкриття нових можливостей капіталовкладань в кольоніях і відсталих країнах. Створюючи експортом капіталу новий попит для базисних індустрій в метрополіях, фінансово монополістичний капітал підтримує ці базисні індустрії також інтенсивним культивуванням мілітаризму, як необхідного наслідку поступування на цьому шляху поборю-

вання загострюючогося антагонізму між дальшим розвитком виробничих сил, а капіталістичною формою виробничих відносин, що робиться вже невідповідною до потреб цього розвитку.

Специфічною для капіталізму формою цього антагонізму є згадуване вже протиріччя між суспільним характером виробництва й приватно-капіталістичним підпорядкованням його інтересам творення прибутку — інтересам, які вимагають в один і той самий час максимального розгортування виробництва і максимального обмеження суспільного споживання, хоч це обмеження й суперечить характерові виробництва як суспільного виробництва, тобто виробництва для задоволення суспільних потреб.

Загострення антагонізму виробничих сил і виробничих відносин у цій специфічній для капіталізму його формі, періодично кульмінуючися, проривалися назовні в кризах — і в домонополістичну епоху. Але тоді вони цими самими кризами й ліквідувалися. Частковим нищенням виробничих сил через масову ліквідацію дрібних і застарілих підприємств та через моральну амортизацію різного устаткування і машин, а з другого боку поновленням цих виробничих сил у вищій технічній формі, домонополістичний капіталізм відкривав щоразу нові простори для дальшого розвитку виробничих сил у рамцях тих самих капіталістичних виробничих відносин. З огню криз таким чином капіталізм вільної конкуренції виходив щоразу внутрішне сконсолідованим і обновленим.

Фінансово-монополістичний капіталізм в силу самої своєї монополістичної природи позбавляється тих стимулів до нищення тих виробничих сил і широких технічних реконструкцій, що домонополістичний капіталізм їх одержував з необмеженої конкуренційної боротьби. Він плямує оте марнотравство капіталізму вільної конкуренції, те непотрібне з його погляду нищення капіталу. Він вміє примусити і застарілі технічно підприємства давати йому прибутки, а для того зайвого тепер капіталу, що розтринькувався капіталізмом вільної конкуренції на часті технічні реконструкції, він знаходить більш доцільне на його думку використання, експортуючи його у свої кольонії й відсталі країни, збільшуючи в такий спосіб поле капіталістичного визиску нечуваними до того темпами.

Розвязання антагонізму виробничих сил і виробничих відносин, що його в епоху вільної конкуренції капіталізм кожної країни досягав в основному внутрішніми у собі змінами, все

більш переноситься тепер на світову арену. Дальша експансія виробничих сил, репрезентованих кожним державним угрупуванням капіталу, мусить забезпечуватися тепер включенням в його сферу впливу нових і нових територій, дальшим і дальшим розширюванням рамок ним створюваних капіталістичних відносин. Кризи, як форма виявлення й подолання антагонізму виробничих сил і виробничих відносин, втрачують тепер своє минуле значіння, відступаючи на другий плян перед боротьбою між державними угрупуваннями фінансово-монополістичного капіталу на світовій арені, що виникає з намагань кожного з них витиснути інших і тим забезпечити умови для дальшого розвитку своїх виробничих сил. В той самий час кризи набувають нового значіння, як покажчики тих утруднень, що їх зазнає фінансово-монополістичний капітал на шляхах зовнішньої експансії, як покажчики обмеженості можливості до цієї експансії. Під цим взглядом надзвичайно характерним є те, що минула імперіялістична війна, яка мала значіння спроби союзів імперіялістичних держав розвязати для себе протиріччя виробничих сил і виробничих відносин більш рішучими заходами, виникла саме підчас кризи, тобто на кульмаційній точці загострення цього протиріччя.

Світова війна не внесла жадних змін у фундаментальні особливості монополістичного капіталізму, порівнюючи його з капіталізмом вільної конкуренції. Але суперечність між спроможністю капіталізму нагромаджувати капітал та продукувати товари й можливостями прибуткового вміщування його капіталу й прибуткового збуту вироблених продуктів набула більшої гостроти.

Імперіялістична війна, переможна пролетарська революція в колишній Росії й цілий післявоєнний економічний, соціяльний та політичний розвиток істотно зменшили ролю кольоній та відсталих країн, як імпортерів капіталу й промислових продуктів, і значно скоротили внутрішні ринки імперіялістичних країн. Кольоніяльні країни підчас війни помітно розвинули власну промисловість і найважливіші з них цілий час після війни знаходяться в стані невщухаючого революційного броження; перше зменшило їхній довіз товарів, друге сильно збільшило риск для експортерів капіталу, а ресіпроком вдаряє також і по довозові товарів. До цього додалося ще нещодавне різке (до 50%) знецінення срібла, що надзвичайно ускладнило всі економічні стосунки з такими важливими для

імперіялізму кольоніями, як Китай та Індія. З відсталих, фінансово кольонізованих, країн випала величезна частина старої Росії. Прогресивна пауперизація селянства, що спричинюється перманентною післявоєнною аграрною кризою і набуває тепер, з поглибленням цієї кризи на її новому етапі, широкого масового характеру й шаленно швидких темпів, сильно звузила внутрішні ринки імперіялістичних країн з розвинутим сільським господарством і ролю аграрних країн в світовому господарстві. Наступ капіталу на життєвий рівень робітничої кляси, що становить основний зміст так званої раціоналізації, спрямованої на зміцнення позицій в конкурентній боротьбі на світовому ринку, відіграє зрештою для світового капіталізму ролю додаткового важливого чинника скорочення ринків збуту.

З другого ж боку, підчас війни й пізнішого періоду відбудовування зруйнованих районів Европи та поновлення зношеного підчас війни основного капіталу кольосально зросла продукційна потужність базисних індустрій імперіялістичних країн.

В наслідок цієї ситуації навіть в найкращі післявоєнні роки значна частина промислового устаткування, за дуже не багатьома винятками по відношенню до окремих країн і галузів промисловости, залишувалася невикористовуваною.

Відвойовання ринків від інших імперіялістичних держав становить для кожної з них одинокий вихід з становища неможливости використовувати певну частину вкладеного вже в свою промисловість капіталу. Відцілля надзвичайне, порівнюючи з передвоєнним періодом, загострення боротьби за зовнішні ринки. З другого боку це становище гостро обмежує можливості дальших вкладань капіталу в промисловість метрополій імперіялізму і пропорційно значна більша частина його, ніж у передвоєнний період вимагає уміщування десь поза межами цих метрополій. Революційний же рух в кольоніях і загальна політична несталість висувають поряд із економічними межами місткости наявних сфер для вміщування капіталу, що потребує експорту, нові політичні значно вужчі межі. І відціль надзвичайне загострення також і боротьби за більш безпечні сфери вміщування такого зайвого капіталу.

Всі ці особливості економіки післявоєнного монополістичного капіталізму, що швидко нагромаджують в ньому вибуховий матеріял для нової серії політичних і соціяльних катастроф,

з виключною силою і яскравістю виявилися в теперішній світовій кризі, в її разючій гостроті й винятковій затяжності, в надзвичайному прискоренню цего цілого соціяльного і політичного розвитку капіталізму, тобто його наближення до своїх остаточних історичних меж.

Чи можливий все ж таки для капіталізму якийсь економічний вихід з теперішньої кризи, якщо перетворення її на політичну кризу забариться і як за скоро може бути знайдений такий вихід?

Такий економічний вихід на шляхах, які мали переважне значіння для передвоєнного монополістичного капіталізму й більш відповідають економічній природі фінансово-монополістичного капіталізму взагалі, тобто подолання кризи методами зовнішньої експансії, уявляється малоймовірним, якщо він не є виключений абсолютно. Скільки небудь важливі нові ринки можуть бути створені лише поновленням широкого експорту капіталу до кольоніяльних і аграрних країн. Але тут на перешкоді стоять аграрна криза, що одна вже гостро обмежує можливості вкладань нового капіталу в цих країнах, і революційні рухи в кольоніях, що роблять їх дуже небезпечними. Шлях цей, якщо він був би відкритий, був би вже використаний, а спроби відкрити його позаекономічними заходами поширення на більші території й загальне посилення окупаційного режиму в Китаю, тощо—значитимуть нову війну, оскільки вони неможливі для жадної імперіялістичної держави без того, аби вона не ступила б на ноги якійнебудь іншій, а то й декільком одразу. Отже шлях зовнішньої експансії — це шлях війни.

Уникнути війни імперіялістичні країни можуть, очевидно, лише в тому разі, якщо їм вдасться побороти кризу методами, властивими передмонополістичному капіталізмові, тобто методами широкої технічної реконструкції. Зважаючи на загальні тенденції монополістичного капіталізму до того, аби використувати основний капітал, не дуже числячися з його моральною амортизацією, ледве чи доводиться сподіватися, аби монополістичні організації легко пішли на будьякі широкі започаткування в справі технічної реконструкції за теперішніх умов. Перешкаджатиме цьому вже наявність величезної маси високо ефективного мало використаного устаткування. До того ж прибутки монополістичного капіталу далеко ще не зникли, не зважаючи на досить різке зниження цін і скорочення

продукції, що він завдячує ще більш різкому зниженню цін на сировинні матеріяли в помітному зниженню зарплати. Прибутки ці в багатьох випадках не дуже навіть і зменшилися, а якщо взяти під увагу ще й те, що здебільшого, особливо в країнах, які вступили в кризу після певного періоду високої кон'юнктури (Сполучені Штати, Франція, Канада, подекуди Німеччина й інші), монополістичні організації мають на своїх балянсах досить великі суми нерозподілених прибутків, то дивідендні можливості зовсім ще не показуються аж надто вже обмеженими. Користаючися цими резервами, компанії спромоглися в 1930 році в деяких країнах (як наприклад Канада) виплатити навіть більші суми дивідендів, ніж було виплачено 1929 року. Такі випадки мали місце навіть в Англії (інша, крім бавовняної, текстильна промисловість, залізниці, тощо), де останні роки перед кризою не були дуже сприятливими для утворення великих резервів. Наявність таких резервів і дозволяє головно компаніям додержуватися тієї позиції вичікування для поновлення свого устаткування, кращого з'ясування загальної ситуації, яка була схарактеризована для Сполучених Штатів наведеним вище витягом з "Iron Age".

Але це зовсім не є позиція пасивного вичікування. Здебільшого ці компанії дуже діяльно заходяться коло здешевлення коштів продукції лінією знижування заробітної платні. Треба, очевидно, аби вони переконалися доперва, що цих одних заходів буде не досить. Треба, ще далі, аби їх притиснуло вичерпання резервних сум прибутків, і, нарешті, необхідно, аби припинилося більш-менш зниження цін, що утруднює обчислення рівня прибутковости, реконстрування підприємств і нових капіталовкладань взагалі.

Це вичікування вагітне прогресивним загостренням цілої системи соціяльних і політичних відносин капіталістичного світу, а також надзвичайним загостренням суперечности між імперіялістичним світом і СРСР. Проте, якщо воно не вибухне раніш протирадянською або міжімперіялістичною війною, зрештою, хоч, можливо, лише за кілька років, капіталізм примушений буде розпочати все ж таки своє технічне переозброєння. Промислова криза тим самим буде поступінно ліквідована.

Але як виглядатиме—попри всю його малоймовірність—такий "оновлений" довготривалим огнем теперішньої кризи капіталізм? Відомо, що теперішне безробіття не є виключно

наслідком кризи, що кількість занятої капіталістичною промисловістю робочої сили на протязі післявоєнного періоду зменшувалася навіть в такій країні, як Сполучені Штати, що кольосально збільшили були свою промислову продукцію, й лише за одиноким винятком Франції. Чи вдасться капіталізмові, подолавши кризу, ліквідувати разом з тим, чи принаймні значно обмежити, теперішне безробіття?

Подекуди відповідь на це дають дані переведеного нещодавно в Сполучених Штатах обслідження девяти основних галузів промисловости, яке мало на меті виявлення порівняльної ефективности технічно-передовіших і більш-менш відсталих технічно підприємств. За даними цього обслідження, якщо все виробництво було б сконцентроване на підприємствах, що їх технічна озброєність і інші умовини продукційности праці відповідали би найкращим наявним зразкам, то для того, аби випускати стільки продукції, скільки її випускалося 1929 року, з загальної кількости занятих тоді 9.5 мільйонів робітників, досить було б залишити яких 5 мільйонів.

Невідомо, якою цифрою визначилися б наслідки аналогічних обчислень щодо решти американської промисловости, а також транспорту, будівництва, звязку, тощо. Не можна знати, звичайно, якого масштабу набула б технічна реконструкція, спрямована на подолання теперішньої кризи й цим в своєму розмахові обмежена. Але цілком очевидно, що поновлення просперити шляхом такої реконструкції, як безпосередній наслідок для капіталізму, значило б водночас поширення в недалекій перспективі стану безнадійного в межах капіталізму безробіття, зі всіма його наслідками, на нові мільйони робітників, дальше обмеження купувальної спроможности широких мас, дальше поглиблення аграрної кризи й скорий зрив нової просперити, виникнення незабаром нової ще більш жорстокої загальної кризи, з відповідно ще більшим загостренням всіх суперечностей капіталістичної системи.

Такою уявляється "мирна" перспектива подальшого розвитку капіталізму. Нема й не може бути іншого виходу з загальної кризи капіталістичної системи суспільних відносин, крім пролетарської революції, що нищить саму цю капіталістичну систему, усуває ті пута з розвитку суспільних виробничих сил, що на них перетворилися капіталістичні виробничі відносини.

За повідомленням кореспондента C.P.S., вміщеним в "The

Gazette" з 18-4., група економістів в Вашинґтоні, що він її визначає, як групу радикалів, вивчаючи проблему теперішнього безробіття, прийшла до того висновку, що це безробіття великою мірою зумовлюється не теперішньою кризою, а всім попереднім технічним розвитком, поширенням більш вдосконалених машин і методів виробництва. Дальший висновок цими "радикалами" робиться такий, що необхідно пристосувати до цього поступу техніки довжину робочого часу. Крім того рекомендується з надприбутків, що виникають з застосування нових машин і нових методів, відраховувати якусь частину для забезпеченя тих, хто втрачує роботу.

Слід відзначити, що ці "радикали" йдуть далі за А.Ф.П. В згадуваному документі вона скаржиться, що капіталісти утворюють для себе резерви нерозподіленого прибутку і поновлюють з них на поточні прибутки для виплати "пристойних" дивідендів, не дбаючи зовсім про те, аби складати відповідні резерви для виплати скорочуваним підчас криз робітникам. Але вона не йде — борони боже — так далеко, аби закидувати щось про скорочення робочого часу.

Ми не знаємо, на жаль, чи "радикали" спинялися на питаннях про те, чи можливе, в дійсности за капіталізму скорочення робочого часу, чи могло б це радикально зарадити безробіттю, чи можливе таке оподаткування надприбутків (яке вони тримають в резерві, очевидно, не дуже вірячи в радикальність першого заходу, а може й в його здійснимість), чи усувається цим всі суперечності капіталістичної системи, й ще над багатьома іншими досить гострими питаннями. Ми певні, проте, що наколи вони й на цих питаннях спинялися, то в їх остаточних висновках щодо перспектив американського капіталізму знайшлося б не більше буржуазного оптимізму, ніж у відповіді міністра закордонніх справ одної з европейських держав, запитаного згадуваним вже Симондсом, про те, що, на його думку, буде з Европою. Міністер цей (Симондс його, звичайно, не назвав) відповів: "Европа йде до дітька в зуби" (Europe is going to the devil). Тоді, за маленькою поправкою на іншу точку зору, з ними можна було б погодитися, як за такою невеличкою поправкою можна погодитися, звичайно, й з тим анонімним міністром.

Л. Моріс.

КАНАДСЬКИЙ ІМПЕРІЯЛІЗМ

Зрозуміння партійними товаришами природи канадського капіталізму й того становища, яке він займає в відношенні до решти капіталістичного світу, є справою незвичайно важливою. Саме власне довкола цього питання наша партія поробила свої найсерйозніші теоретичні помилки. Деякі товариші все ще почувають ніби то дискусія, що провадилася довкола цього питання, не була важливою в щоденній праці партії, а існувала навіть тенденція легковаження її, як "сварки" поміж провідними товаришами. Хоч воно й правда, що провідні товариші були єдиними учасниками в дискусії, проте було б зовсім не по більшовицьки, було б заперечливо більшовизмові гадати хоча б на хвилину, що проблема була такою неважливою у відношенні до наших щоденних завдань. Ленін, так само як Маркс і Енґельс в минулому, постійно клав натиск на потребу теорії, на потребу теоретичного підходу до справ. Без цього ясного розуміння характеру країни, в якій ми живемо, розуміння, що його забезпечує нам ленінізм, коріння всьої нашої діяльности потонуло б було в лихому ґрунті й наша вся діяльність була б побудована на неправильній основі. Це не було б таке очевидне в нашій щоденній роботі, але воно було б завело нас в багно в часі глибокої політичної кризи і зовсім певно допровадило б нас до табору контрреволюції підчас революційних боїв.

В оцій статті немає місця на те, щоб розглянути історію цієї проблеми так, як вона впливала на нашу партію. Від становища партії під проводом Спектора, до безславного документу на 24 сторінки, що його видало Політбюро рік тому назад, немає багато чого до вибору. Хоч теорії ріжнилися в деталях, в основі поповнена помилка була та сама: заперечення імперіялістичного характеру Канади і зарахування її до категорії тих країн, що боряться за незалежність від імперіялістичного ярма іншої країни (як, наприклад, Єгипет, Індія, Західня Україна тощо).

Це, поряд з приписуванням канадській буржуазії характе-

ру кольоніяльної буржуазії, що буцім то провадитиме боротьбу проти країн-гнобительок (в цьому випадку Велика Британія й Сполучені Держави), заперечувало пролетарський характер революції в Канаді, розцінюючи її, як рух за національну незалежність, в якому можна уявляти собі єдність між буржуазією й робітниками Канади. Ця теорія й багато інших придатків до ньої виглядають зараз в світлі політики та вчинків Бенетового уряду крайньо дитячими. Але, в есенції, це була теорія, якою зобовязано було нашу партію, й її пояснювано далі ще так, що не клясова боротьба канадських робітників проти їхньої буржуазії є рушійним чинником в революції, але боротьба британського й американського капіталу в Канаді, що мала б зробити Канаду полем бою між Англією й Сполученими Державами й відтягнути революцію, поки між цими двома країнами не вибухне війна.

Партійний пленум, зрозумів і теперішнє Політичне Бюро партії тепер розуміє неправильність цеї теорії. Ми розуміємо, що Канада є імперіялістичною країною, що й система є частиною світової імперіялістичної системи, а її буржуазія є безпосереднім ворогом канадського пролетаріяту. Канадська буржуазія вважає Союз Радянських Соціялістичних Республік своїм найбільшим ворогом, а не Сполучені Штати або Велику Британію. Вона готова йти проти Радянського Союзу більш рішучим способом ніж інші імперіялістичні країни, як це виявляє недавно встановлена заборона проти радянського експорту.

Всі характеристичні риси, що їх Ленін у своїй праці "Імперіялізм" приписує імперіялістичним країнам, є в Канаді, за одиноким виключенням посідання кольоній. Велетенські монополії (деякі з них досягнули вищого рівня, як в якійнебудь іншій країні), злиття промислового й банкирського капіталу, вивіз (експорт) капіталу (вивіз капіталу Канади, порівнюючи поголовно до населення, є більший як Сполучених Штатів або Великої Британії) і сильна, агресивна, завзята імперіялістична пануюча кляса (уряд Бенета є її найкращим виразником), — все це визначує Канаду, як частину імперіялістичної системи, так ясно визначеної Леніном.

Партія мусить з цього повчитися дечому. Поперше, зараз ясніше нам, як колинебудь це було, що Комінтерн є таким же нашим провідником в сфері теорії, як і практики. Без допомоги Комінтерну ми не були б дійшли до нашого теперішнього ленінського розуміння характеру Канади. Подруге, потреба теоретичного вивчання нашими товаришами є зараз більша, як колинебудь в минулому. Така література, як "Імперіялізм", Леніна, що дає ясні основи, на яких ми могли побудувати правильну оцінку Канади, існувала задовго до того, як в нас зроблено цю важливу помилку. Потреба, потребу колективного проводу, дискусій та формулювань Політичним Бюром, виявляє той факт, що документ Політбюра на 24 сторінки, з завзятою опозиціею до Комінтерну, не був підданий повній дискусії й зрозумінню, як на це такий документ заслуговує.

Пленум нашої партії широко дискутував цю головну помилку і тепер зовсім певно є вже невеличкий прошарок товаришів по всій країні, що розуміють імперіялістичний характер Канади. Але треба, щоб з цим зазнайомилося все членство нашої партії, Це й є наше найбільше завдання під теперішню хвилю. Кожний український товариш мусить стати свідомим революціонером. Цей журнал багацько допоможе це зробити. Резолюції партійного пленуму необхідно вивчати і в звязку з цим питанням, що його порушено в цій статті, дуже побажано, щоб кожний товариш дістав собі й прочитав уважливо Ленінову працю "Імперіялізм", а також примірник ухвал шостого світового конгресу Комінтерну, для кращого розуміння клясової боротьби в Канаді.

С. Кар.

ПРО ДЕЯКІ ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПРОБЛЄМИ

Швидко зростаюча боротьба канадських робітників і необхідність зробити партію провідником кожного бою, який тільки робітники підпринимають проти зростаючого визиску, що виявляється в безробіттю, знижуванні заробітної плати, відкладанні від праці та інших способах капіталістичної раціоналізації, ставить перед нами більш ніж колинебудь в минулому пекуче завдання організаційної й політичної консолідації нашої партії. Щоб з успіхом поборювати поліційний терор, переслідування робітників чужинецького уродження й швидко поширюваний депортаційний рух, Комуністична Партія Канади мусить не лише мати правильну політичну лінію по всім питанням клясової боротьби, але мусить одночасно консолідувати свої сили організаційно, большевізувати своє членство так, щоб бути здатною дати відбій всім атакам пануючої кляси і дати провід робітничим масам помимо терору, переслідувань, теперішньої пів-легальности і швидко наближаючогося підпілля.

Партійний пленум, накресливши тверду політичну лінію для партії у всіх найважливіших ділянках праці, очистив дорогу до організаційного зміцнення руху, до негайного росту партії й усіх її масових організацій. Хоч від часу пленуму проминув ще тільки дуже короткий період, а вже можна відмітити дефінітивні організаційні результати. Але найбільша частина нашої праці для збудування справжньої більшовицької партії все ще має бути виконана, а це, що ми досягнули, є лише її започаткуванням.

Видання партійного органу в українській мові є вже само собою дуже добрим виявленням того процесу консолідації нашої партії, що зараз відбувається. Журнал "За Більшовизацію" матиме не лише важливе завдання піднесення наших українських товаришів до вищого політичного рівня, але одночасно служитиме, як партійний організатор, допомагаючи своїми колюмнами щоденній праці партійних частин і кожного поодинокого члена партії.

Обличчям до фабрики.

Проблема переорієнтування партійного членства в напрямку основного завдання кожного свідомого комуніста, в напрямку щоденної боротьби робітників у фабриках, копальнях, лісових кемпах, стоїть зараз перед нашою партією в повній своїй гостроті. Теперішні форми партійної організації, територіяльні осередки (групи), що в дійсності в багатьох випадках є прихованими в такий спосіб мовними відділами, є залишками будівлі соціял-демократичної партії. Більшість цих партійних осередків є ізольована від робітничих мас, хоч членство в партійних частинах є в величезній більшості пролетарське.

Маємо сотні товаришів, що працюють в копальнях та лісових кемпах, — в деяких шахтах маємо 10 до 15, а часом і більше партійних членів — але цим товаришам ніколи не було сказано досить ясно, ніколи не дано їм до ясного зрозуміння, що вони мусять працювати між майнерами їхньої власної шахти, з якими вони щоденно зустрічаються. Цим товаришам ніколи не вияснено, що, не зважаючи на те, чи вони українці, фіни, чи анґлійці, вони мусять виконувати комуністичну роботу в їхньому місці праці, якщо вони справді бажають здійснити велике гасло Леніна: "Кожна фабрика — комуністична фортеця". В багатьох випадках товариші, лякаючися попасти на чорну дошку підприємців, ограничають свою комуністичну діяльність до мітінгів в будинках ТУРФДім, або Фінляндської Організації Канади, де вони говорять між собою про всячину, але це не наближає їх ні на цаль ближче до широких робітничих мас.

В цілій нашій партії ми маємо всього кілька виробничих осередків (шапових груп). Навіть зараз, на самому початку широкої ідеольогічної кампанії під гаслом "Обличчям до фабрики", кампанії за будуванням партії на основі праці у фабриках, ми можемо організувати багато шапових і шахтових груп, заставивши товаришів у різних мовних та інтернаціональних відділах до виконування їхньої комуністичної роботи на місцях праці. Звіти з четвертого дистрикту партії (Тімінс) виявляють, що там організовано вже 14 шахтових груп і товариші підготовляють видання шахтґазет та дійсного розпочаття більшовицької партійної роботи між металевими майнерами північного Онтеріо. В Торонто деякі шапові групи будуть організовані в найближчому майбутньому. Подібні можливості існують скрізь.

Партія не зацікавлена в тому, щоб її члени попадали на чорну дошку підприємців, щоб їх викидали з фабрик. Виконуючи партійну роботу внутрі фабрики, треба зберігати всі засади осторожности, щоб не наражати наших товаришів на терор підприємців. Якщо шапова група видає газету, то необхідно поробити старання, щоб товариші з інших місць праці й безробітні роздавали її назовні тої фабрики, що в ній працює група, аби таким чином не видавати тих товаришів, що працюють у тій фабриці. Підходячи до робітників у фабриці, товариші мусять памятати, що підприємці мають звичайно сітку шпигунів й доношиків, що доносять до фабричних канцелярій про кожного робітника, якого підозрівають, що він "червоний". Тому необхідно дуже осторожно провадити розмови й намагатися створити гурток симпатиків, зацікавити їх клясовою боротьбою на основі конкретних прикладів визиску в цій таки фабриці, в якій провадиться ці розмови, зацікавити Радянським Союзом тощо. Товаришам необхідно не лише провадити розмови з робітниками в фабриці. Коли якийсь товариш зосередить свою працю на одному чи двох робітниках у фабриці, надіючися, що він зможе притягнути їх до партії, то він мусить також навязати з ними особисте приятелювання, беручи разом з ними участь в розговорах тощо, й притягаючи їх таким чином щораз ближче до себе й до партії. Рекрутування робітників прямо з виробництва є основою будування партії й перетворення наших теперішніх застарілих форм організації.

Праця на місцях виробництва є негайним завданням партійної частини. Перевівши уважливу індустріяльну регістрацію, що виявляє, де товариші працюють, партійні частини мусять, в згоді з роботою дистриктових та місцевих виконавчих комітетів, виготовити конкретний плян концентрованої праці на місцях виробництва. Це мусить бути зроблено кожною частиною партії. Бюро партійного осередку (групи) мусить визначити для кожного товариша конкретні завдання на місці його праці. Кожний осередок (група) мусить вибрати одну або дві фабрики (або шапи), в яких він має деяких товаришів, і концентрувати свої намагання встановити там фабричні осередки (групи). Всі безробітні товариші мусять допомогти всіми способами тим товаришам, що працюють у фабриці. Вони мусять допомогти встановленню звязків з робітниками, зустрічаючи їх поза фабричними брамами, відвідуючи їх в їхніх помешканнях з нашою пресою в руках, дістаючи від них інформації про умовини внутрі фабрик для наших фабричних газет тощо.

Наші українські товариші дуже часто зазнають перешкоди, через невистарчаюче знання англійської мови. Деякі товариші виправдувалися цим із того, що вони не роблять ніякої роботи між основними секціями канадських робітників. Найкращим покажчиком того, що українські товариші можуть провадити більшовицьку роботу помимо мовних труднощів (які необхідно поборювати влаштовуванням спеціяльних курсів вивчання англійської мови тощо), є діяльність українських товаришів в Новій Скошії. Товариші в Ню Абердін, не зважаючи на те, що не мають вони організатора; присвячують дуже багато праці між англійськими майнерами, в наслідок якої організовано вже англійський партійний осередок й робляться старання для відновлення часопису "Нова Скошія Майнер".

Фабрична праця не легка, але ми мусимо серйозно за ню взятися, якщо бажаємо заслуговувати на назву комуністів.

Наші фракції й праця в мовних масових організаціях.

Партійний пленум, основуючися на резолюціях Комінтерну, ухвалив резолюцію по праці в мовних масових організаціях. Есенцією цих резолюцій партії й ВККІ є те, що всі мовні масові організації, що досі були значно ізольовані й заглиблені в свою діяльність у своїх порівняно вузких рамках, мусять зробити зворот до активної участи в загальній клясовій боротьбі канадських робітників.

Хоч від пленуму проминув порівнано короткий період часу, то вже можна відзначити дефінітивні досягнення в тому напрямі, особливо в діяльності українських масових організацій. Участь в кампанії за державним забезпеченням від безробіття, активна роля, яку відіграли наші українські товариші 25 лютого, висилка делегації до СРСР, щира й значна допомога французькому партійному часописові, та взагалі краще розуміння й більше зацікавлення, виявлені українськими товаришами до всіх фаз партійної діяльности, ясно показують, що наші українські товариші зрозуміли резолюції пленуму й Виконавчого Комітету Комінтерну і роблять зараз все, що можуть, щоб їх перевести в життя. Резолюції пленуму й ВККІ поклали основи для кращого порозуміння між Політичним Бюром і провідними товаришами в мовних масових організаціях. Краща кооперація в щоденній діяльності й обопільне довіря швидко

займають місце недовірювання й стану фракційности, що існували через довгий період часу перед останнім партійним пленумом і засіданнями комісій ВККІ.

Функціонування наших партійних фракцій в мовних масових організаціях залишається ще одною з наших видатних організаційних слабостей. Партійні фракції в багатьох місцевостях все ще вдаються до механічної контролі в масових організаціях, не зумівши ще зрозуміти, що комуністична фракція мусить бути провідним тілом у даній організації не силою формальної більшости голосів, але через щоденну ідеольогічну працю між непартійними масами, силою прикладу, який переконує ці маси, що комуністи є найсвідоміші та найактивніші члени, а через те вони здатні дати провід і за їхнім проводом варто йти.

Місцеві фракції мусять бути під безпосереднім керовництвом партійних комітетів, залищаючися одночасно в найтіснішому звязку з провінціональними фракціями даної мовної масової організації. Місцеві партійні організації мусять присвячувати більше уваги проблемам масових організацій, отримувати регулярні звіти від фракцій й давати їм всю необхідну допомогу в дальшому розгортанні революційної праці між робітниками цеї чи іншої даної національности.

Партійні фракції мусять відбувати свої мітінґи регулярно й не лише обмірковувати й вирішувати щоденні рутинові справи масових організацій, але ініціювати діяльність, плянувати свою власну працю, й дбати за рекрутування до партії нових членів споміж найкращих елементів в масових організаціях, як за своє щоденне систематичне завдання.

Оживлений провід мусить заступити паперові накази.

В нашій партії завелася була система засипувати партійні частини довгими циркулярами, висиланими з кожного департаменту центру. В більшості випадків ці довжезні документи ніколи не читано, а партійні частини були властиво без щоденного проводу. Особливо це відноситься до мовних частин, що заледви можуть читати по англійськи.

Зараз ми заперестали висилати матеріяли прямо до частин. Всі директиви висилаються тепер в скороченій формі до Дистриктових Виконкомів, які мають стати тими тілами, що мають безпосередньо керувати працею частин. Дистриктові Виконкоми не повинні копіювати директив з центру та висилати їх до частин. Вони повинні конкретизувати ці інструкції для кожної частини в формі листів, при помочі регулярної об'їздки дистриктових партійних інструкторів, а в великих містах при помочі приділювання членів Дистриктового Виконкому до всіх частин в місті. Жива конкретна інструкція повинна замінити шнур бюлетинів, що звичайно залишалися мертвими документами.

Партійна дисципліна й проблема вкладок.

Наша партія є ще далека від залізно-дисциплінованої більшовицької організації. Тут і там маємо з боку партійних товаришів, часто навіть відвічальних функціонарів, приклади повного браку дисципліни. Мусимо, однак, памятати, що комуністична дисципліна є самоналожена і являється наслідком ясного розуміння партійним членом, що наша партія мусить бути добре дисциплінованою організацією, якщо ми маємо бути здатними стрінути надходячі бої. Знаючи це, ми зрозуміємо, що не досить тільки говорити про потребу партійної дисципліни. Нам треба розуміти, що для піднесення дисципліни в наших рядах до вищого рівня, ми мусимо перевести багато розяснювального навчання між нашими членами, тренування їх в щоденній боротьбі, виправляти кожий хоч і малий блуд через застосовування якнайширшої більшовицької самокритики й осягнути партійну дисципліну, як наслідок нашої колективної праці, а не як наслідок погроз суспендування чи виключення і т. п.

Проблема партійних вкладок є дуже серйозна. Підчас коли на папері маємо поверх 3,000 членів, тільки 1,300 з них заплатило свої вкладки за місяць перед партійним пленумом. Підчас коли багато товаришів не працює, є сотки товаришів, що мають працю, а не платять точно своїх вкладок лише через свою власну недбайливість, а також і через недбайливість товаришів, що мають відбирати вкладки.

Точне плачення вкладок має не тільки велике значіння тим, що воно є одиноким джерелом приходу для праці партійного центру, але є також барометром відповідальности, яку кожний член почуває, щоб піддержати свою організацію фінансово. Тому поліпшення в плаченні вкладок є одним з найважливіших завдань в теперішньому процесі організаційної консолідації партії.

Читайте журнал "Парті Орґанайзер".

Для помочі в щоденній праці партійних функціонарів і для уможливлення сталого обміну орґанізаційним досвідом, центральний орґанізаційний департамент видає місячник "Парті Орґанайзер", що його повинні читати не лише вузькі кола партійних функціонарів, але кожний активний партійний член.

"Парті Орґанайзер" обговорюватиме орґанізаційні проблеми нашого руху в можливо найпопулярнішій мові так, щоб навіть товариші, що не розуміють добре анґлійської мови, могли багато дечого корисного навчитися з него.

Незвичайно важливим є те, щоб всі діяльніші українські товариші дописували до "Парті Орґанайзер-а" про свій місцевий досвід. Мовні труднощі й тут не повинні бути перешкодою й товариші, поскільки можливо, повинні писати в анґлійській мові. Товариші в центрі робитимуть необхідні поправки. Товариші можуть дописувати також і в українській мові, а тут вже будуть зроблені переклади.

В цій статті ми обговорювали деякі найважливіші проблеми партійної орґанізації. Журнал "За Більшовизацію" зовсім певно послужить своїм вкладом праці революційному рухові Канади й буде потужним чинником в консолідації партії, розвиваючи її в справжню більшовицьку орґанізацію канадських робітників.

Т. Юен

ОБЛИЧЧЯМ ДО ФАБРИК І ЗАВОДІВ

Тренування сил необхідне для поступу.

Головне завдання цього орґану є теоретичне тренування й зміцнення ґенерального штабу авангарду робітничої кляси в приготуваннях до велетенських економічних сутичок, що зараз стоять перед визискуваними масами в теперішньому періоді капіталістичної кризи й занепаду.

Імігрантські робітники, що становлять собою найбільшу поодиноку збиту частину канадської робітничої кляси, — за виїмком канадських французів, — відограють в щоденній боротьбі зростаючо важливу ролю, тому, в щоденних атаках капіталістичного наступу, на них звернено спеціяльно оскаженілі удари, перед якими можна оборонятися тільки сильною орґанізацією робітників по місцях праці, тоб то в фабриці, копальні, на виробничих пунктах.

Хоч як багато дискутовано на місцях і у всекраєвому маштабі потребу бойового революційного осередку для трейд-юніонізму в Канаді, то однак щойно в січні 1930-року основано остаточно Воркерс Юніті Ліґ (ВЮЛ), і хоч протягом 14-місячного орґанізаційного періоду досягнено деяких успіхів, повний результат для орґанізації є ще далеко незадовольняючий, зважаючи на дуже сприятливі умовини для орґанізації, які ще поліпшилися, дякуючи кризі. Пятий Конґрес Червоного Профінтерну, підсумовуючи негайні завдання, що стоять перед кожною його секцією, характеризує їх в такий спосіб:

> **"Теперішній час вимагає від Червоного Профінтерну концентрації сил і енергії передовсім для виконання двох найближчих завдань; а) орґанізування економічної боротьби, б) посилення революційного трейд-юнійного руху".**

Ці два завдання є нероздільні одне від другого. Виконати одне з них успішно можна тільки разом з другим.

Для виконання цих завдань, орґанізаційну працю Ліґи Робітничої Єдности можна поділити на три части:

1) Організування неорганізованих, через встановлення в кожному підприємстві Індустріяльної Ліги. Ці Ліги становитимуть осередки індустріяльної юнії й їх належить розвивати не на основі тільки органічної потреби плачення вкладок та отримування членських карток, але на основі розвитку ЕКОНОМІЧНИХ БОЇВ у фабриках та втягування мас робітників у ці бої проти обнижування зарплати, системи прискорювання (спід-ап) та безробіття.

2) Будування опозиційних груп в реформістських трейд-юніях. Ця праця має першорядне значіння для зломання реформістської бюрократії і для успішного викривання її перед робітничими масами. Але так, як в праці в Індустріяльних Лігах, це не значить, що ми мусимо зосереджувати всю нашу енергію на мітінгах місцевої юнії в надії, що ми зможемо перехитрити бюрократів, які в багатьох випадках є хитрими маніпулянтами. Ми можемо позискати робітників і відтягнути їх від їхнього впливу тільки зосередивши всю нашу активність на місці праці, проповідуючи боротьбу там, де реформісти проповідують мир і угодовство, переходячи до наступу там, де вони вдоволяються оборончою ролею, забезпечуючи собі незалежний провід в економічних боях робітників понад голови їхніх реформістичних провідників, відмовляючися від визнавання їхніх переговорів та договорів. В кожнім дистрикті і в кожній місцевості, де є дистриктова рада ВЮЛ, опозиційні групи в реформістичних юніях мусять брати чинну участь не тільки в питаннях та справах, що відносяться до їхньої індустрії, але також і в справах, що відносяться до широких робітничих мас взагалі, надаючи таким чином економічним боям широку політичну клясову основу. З бігом часу праця в реформістичних юніях стане щораз труднішою і старого легалізму ортодоксальних трейд-юній треба буде зовсім позбутися. Це необхідне для того, щоб охоронити прихильників ВЮЛ та вести успішну працю, але ніколи не можна вживати цього для захования бездіяльности.

3) Безробіття. На безробіття зосереджується найважливіше завдання, що стоїть перед секціями Червоного Профінтерну: завдання організувати цю велику масу потенціяльної революційної енергії проти капіталізму, ДАЮЧИ ЇЙ ПРОВІД В ЩОДЕННІЙ БОРОТЬБІ ЗА НЕГАЙНУ ДОПОМОГУ. Будування Всекраєвого Товариства Безробітних є одним з найважливіших завдань ВЮЛ. Кампанія за збиранням підписів за державним забезпеченням від безробіття дала цьому будуванню великий розмах, але по цій кампанії повинні наступити практичні організаційні кроки: видача членських карток, основання цілої низки місцевих рад безробітних, втягання широких мас працюючих жінок (що їх досі залишувано на боці) в боротьбу за допомогу і соціяльне законодавство, зміцнювання єдности занятих в праці робітників з безробітними, та підкреслювання того факту, що БЕЗРОБІТТЯ Є ПОСТІЙНОЮ ФАЗОЮ КАПІТАЛІСТИЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ і як таке мусить стати нероздільною частиною революційного трейд-юнійного руху. В праці організування безробітних для боротьби за допомогу треба класти натиск на значіння трейд-юній і на обовязок кожного безробітного, після того, як він дістане працю, перенести свою діяльність до організації в тій індустрії, в якій він буде працювати та будувати в ній Лігу Робітничої Єдности.

Є тільки одна дорога до мас — як це було підкреслено на Шостім Конгресі Комінтерну, на 10 пленумі і на Пятому Конгресі Червоного Профінтерну — ЧЕРЕЗ ТРЕЙД-ЮНІЇ, ЯК МОБІЛІЗАЦІЙНЕ ПОЛЕ ДО ЕКОНОМІЧНИХ БОЇВ, ДО ФАБРИК, КОПАЛЕНЬ, ТА ІНШИХ МІСЦЬ ПРАЦІ. За організацію й приготування цих економічних боїв спадає відповідальність на ВЮЛ. Тільки через успішне організування і приготування цих економічних боїв може ВЮЛ розвинутися й стати масовим осередком революційного трейд-юніонізму в Канаді.

Б. Каштан.

ДО МАСОВОЇ РОБОТИ СЕРЕД МОЛОДІ

Партійний пленум і всі його документи та резолюції правильно поклали натиск на необхідність завоювання партією проводу масами працюючої молоді. Вичерпуюча дискусія над ситуацією в Лідзі Комуністичної Молоді, що гостро видвигнула наперед серйозну кризу, яку Ліга переживає, і потребу драстичної зміни в її формі та методі праці, була кроком вперед в керовничих намаганнях партії допомогти Лідзі позбутися бувших сектантських метод праці. Можливості для розгорнення широкого революційного руху молоді існують і головне завдання є в тому, щоб перевести на практиці лінію партійного пленуму відносно ЛКМ.

Погіршання умовин серед працюючої молоді, зріст безробіття в Канаді, що вже доходить до 400,000 осіб, з яких від 80,000 до 100,000 є молоді робітники, збільшені атаки на Радянський Союз, все це накладає величезні завдання на Комуністичну Партію та на Лігу Комуністичної Молоді.

Раціоналізація праці збільшила ролю молоді в промисловості з тим результатом, що молодих робітників можна найти майже в кожній індустрії. Вони відограють зараз важливу ролю в текстильній індустрії, гумовій, автомобілевій, в фабриках електричних приладь, в цукернях, в кравецькій індустрії, а також можна найти їх в зростаючому числі в металевих та вугільних копальнях і в сталевій індустрії. Нещадна система "спід-ап", виснажування енергії і здоровля молоді, зменшення заробітної платні, непостійна, переривна праця, масові відкладання від роботи, обнизили життєвий рівень молодих робітників. Безробіття, яке зараз відбивається майже на кожній робітничій сім'ї, залишило глибокі сліди на працюючій молоді. Около 100,000 безробітної молоді можна найти на вулицях в негодящих будинках для безробітних, в "бредлайнах", місіях, під фабричними брамами, без найменшого вигляду на одержання праці.

Молоді робітники починають ставити опір цьому наступові на їх життєвий рівень. Вони показали в недавніх демонстраціях, 25 лютого, по цілій країні, а також в страйкових боях, що відбувалися, свою готовість боротися. Буржуазія, боячись втратити свій вплив на молодь, звертає зараз свою спеціяльну увагу на розвинення десятків буржуазних організацій, щоб таким способом поборювати зростаючу готовість молодих робітників до боротьби. Це виявляється, наприклад, в зростанні фашистських організацій між імігрантською молоддю.

Не зважаючи на ці сприятливі обективні умовини, Ліга через довгий час не поробила необхідних кроків, щоб вийти зі свого внутрішнього русла і досягнути маси працюючої молоді в фабриках, між безробітними, в буржуазних організаціях і всюди, де молодь можна найти. В останніх кількох місяцях Ліга серйозно взялася до щоденних проблем працюючої молоді і почала вже розбивати свою ізоляцію та виходити на шлях розвитку в бойову організацію працюючої молоді. Від закінчення пленуму, Ліга зробила рішучий поступ майже в кожному дистрикті, придбала около 600 нових членів, понад 575 членів для Робітничого Спортового Товариства, організувавши поверх 20 спортових клюбів, а також може відзначити певний успіх серед Молодих Піонерів, до яких вона втягнула поверх 400 дітей. Двотижневик "Янг Воркер" побільшено і поведено систематичну кампанію за читачами та фінансовою підтримкою, щоб в такий спосіб поширити його поле діяльности. Пороблено деякі початки в праці на фабриках з тим результатом, що зараз існують можливості для організування виробничих осередків в багатьох шапах, хоч ця активність не стала ще центральним завданням наших комсомольців. Загальниково кажучи, між товаришами помічається зворот до кращого розуміння проблєм та завдань Ліги, а одночасно й поліпшення в методах праці. Однак Ліга не встигла ще досягнути молодь на основі її щоденних конкретних домагань і зорганізувати її до боротьби на елементарних її потребах. Праця між безробітною молоддю залишається й досі таки незначною, хоч в багатьох дистриктах, беручи загально, проведено успішну загальну працю між безробітними, не звертаючи уваги на втягнення безробітної молоді в Товариства Безробітних на основі тих питань, що найбільше її торкаються.

Сьогодні Ліга не може вдоволитися поступом зробленим в останньому часі. В основному ситуація Ліги не змінилася

від цих малих успіхів. Перед Лігою стоять зараз завдання сконсолідувати свої досягнення, активізувати і виховати позисканих молодих робітників для революційної діяльности й більш систематично провадити працю розгортання боїв працюючої молоді, втягаючи її до революційних трейд-юній та в низку допоміжних організацій і поширюючи її теперішню організаційну базу. Ліга може зробити швидший поступ вперед, якщо партія дасть їй ближчий провід в її щоденній праці.

Наші українські товариші, працюючи між великою і важливою частиною канадського пролетаріяту, мають величезні завдання до виконання в допомогу розвиткові Ліги. Про це так говориться в резолюції пленуму відносно масових організацій:

"Мовні масові організації мусять допомогти ЛКМ досягнути скандінізовану молодь чужинецького походження. Секції молоді, що зараз існують при мовних масових організаціях, мусять поширити свою базу, особливо серед іміґрантської молоді в індустрії, а одночасно разом з цілим рухом переорієнтуватися до дійсної масової праці та стати бойовими масовими організаціями чужинецької молоді, як в місті, так і на фармах. Одною з привабливих форм в цій масовій праці є розвиток Робітничого Спортового Товариства. Найкращий елемент в секціях молоді мусить бути втягнений до ЛКМ, а комсомольські фракції мусять дати провід всій діяльності секції молоді. Партійні фракції в масових організаціях мусять звернути безпосередню увагу на піонерський рух. Всі партійні члени мусять бути активними рекрутаційними агентами ЛКМ і Піонерів".

На цю частину резолюції наші українські товариші мусять звернути серйозну увагу. Попередні тенденції, що існували між деякими українськими товаришами (ліквідаційні тенденції ЛКМ і т. ін.), мусять бути поборювані і необхідно підприняти рішучі кроки, щоб забезпечити кооперацію всіх українських товаришів в будуванні ЛКМ.

Багато українських товаришів працює у важливих головних індустріях, де находиться велике число молодих робітників. Вони можуть допомогти дуже багато в розвитку ЛКМ, встановляючи звязки з молоддю, позискуючи молодих робітників для революційних юній, поширюючи між ними "Йонґ Воркер-а" й втягаючи деяких із них до Ліги. Старші товариші мусять помагати молодшим товаришам з Секції Молоді поширити цю організацію так, щоб вона охопила іміґрантську молодь, поборола вузкі методи праці, розвинула клясову свідомість серед цих молодих робітників і втягнула їх у загальну боротьбу робітничої кляси. Робітниче Спортове Товариство,

яке може мати масову основу, повинно, при активній підтримці наших українських товаришів, стати добрим засобом до втягнення української іміґрантської молоді під вплив революційного руху. Піонери, які є найслабшою ланкою в нашому ланцюгу, повинні бути широко популяризовані і стати дійсним резервуаром тренування робітничої дитини в комуністичному дусі.

Поширене Бюро Ліги, що збереться в першому тижні травня, обміркує серйозно досвід набутий в кількох останніх місяцях і встановить плян діяльности аж до конвенції Ліги. Конвенція, що відбудеться в липні, має велике значіння. Українські товариші мусять допомогти Лідзі зробити цю конвенцію найбільш історичним моментом в розвитку Ліги в Канаді, таким, що прискорить дійсний зворот до масової праці.

Відповідальний редактор: **М. Попович.**

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ Й ЧИТАЙТЕ ТАКІ ЧАСОПИСИ Й ЖУРНАЛИ:

Одинокий український робітничий часопис в Канаді

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ"

що виходить у Вінніпегу три рази на тиждень і коштує на цілий рік лише $4.00, на піврік $2.00.

Одинокий український робітничо-жіночий журнал на цілій американській землі, це

"РОБІТНИЦЯ"

що виходить два рази в місяць у Вінніпегу. — Передплата на рік $1.50, на піврік 80 ц., поодиноке число 10 ц.

На цілу Канаду одиноким дійсно фармерським часописом е:

"ФАРМЕРСЬКЕ ЖИТТЯ"

що виходить кожного тижня в середу у Вінніпегу. Передплата: на рік $2.00, на піврік $1.00.

Ілюстрований місячний журнал

"БОЙОВА МОЛОДЬ"

це одиноке українське видання для робітничо-фармерської молоді в цілій Канаді і взагалі на американській землі. Передплата на рік 50 ц., поодиноке число 5 ц.

Передплату на повищі часописи й журнали посилайте або на імя кожного часопису зокрема, або на імя й адресу:

THE WORKERS & FARMERS PUBLISHING ASS'N

Cor. PRITCHARD and McGREGOR Sts., WINNIPEG, MAN.

ЦІНА 20 ЦЕНТІВ